

TÖÖLISTE HÄÄL

Deebruar 1937

N° 2

10. aastakäik

E. Töölisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälkandja

Dälis tööliste sissetoomise küsimus.

Juba üle poole aasta tagasi kerkis meil teatud ringkondades üles välistööliste sissetoomise küsimus, eriti põlevkivikaevandustesse. Kiviõli streigi ajal see kavatus vaibus, kuid on nüüd uuesti üles kerkinud. Jaanuari lõpul sai nimelt E. Töölisühingute Keskliidu juhatuse liikmetele teatavaks, et majandusminister on annud loa Kiviõli kaevandusse Poolast sisse tuua kuni 200 kaevandustöölist. Kuna luba oli juba antud ja kohapealt tuli kuuldusi, et seal tehakse ettevalmistusi lähemal ajal Poola tööliste vastuvõtmiseks, siis kutsuti kiires korras 26. ja 27. jaan. k. a. kokku E. Töölisühingute Keskliidu sekretariaadi ja juhatuse koosolekud, et võtta selles küsimuses kindel seisukoht ning püüda ära hoida välistööliste sissetoomist. Mõlematel koosolekutel asuti välistööliste sissetoomise küsimuses kindlalt eitavale seisukohale ja otsustati esitada riigivanemale, majandusministrile, siseministrile ja sotsiaalministrile järgmine märgukiri:

Saanud teada, et on antud luba kuni 200 Poola tööliste sissetoomiseks Kiviõli põlevkivikaevandusse ja kuuldes kohapealt, et seal on juba valmis korterid kuni 50-le töölisel, E. Töölisühingute Keskliidu sekretariaat ja juhatuse astusid Poola tööliste sissetoomise küsimuse arutamiseks kiires korras kokku. Nii sekretariaadi kui ka juhatuse koosolekul leiti

ühemeelselt, et praegu pole mingit arvesse tulevat vajadust Poola tööliste sissetoomiseks ja otsustati esineda härra Rüugivanemale, härra Siseministrile, härra Majandusministrile ja härra Sotsiaalministrile vastava märgukirjaga, paludes nende vastutulekut Poola tööliste sissetoomise loa tühistamiseks.

E. Töölisühingute Keskliidule teatavaks saanud ja neil päevil ka ajakirjanduses avaldatud teadete põhjendatakse Poola tööliste sissetoomist tööliste- ja eriti õppinud kaevandustööliste puudusega. E. T. Keskliidul olevatel andmetel pole senini aga üldse põlevkivikaevanduste rajoonis olnud mingit arvesse tulevat tööliste puudust ega ei saa seda arvatavasti olla ka edaspidi. Küll valitseb seal aga, nagu teistelgi tööaladel, praegugi veel tegelikult tööpuudus. Nii voolas alles paar-kolm nädalat tagasi Kiviõlli õige suurel hulgal töölisi, kui ajakirjanduse kaudu sai üldiselt teatavaks, et seal võetakse juure uusi töölisi. Tööliste kokkuvoolamine vähenes alles siis, kui ajakirjanduses ilmusid teated, et uusi töölisi süiski kuigi palju ei võeta ja et suurem osa töötajatest peavad minema tühjalt tagasi. Päris kindlasti võib arvata, et ka praegusel momendil ning ka edaspidi olukord selles suhtes pole muutunud teistsuguseks. Vaatamata rasketele töö- ja palgaoludele pole kaevandusteraajoonis mingit töistepuudust.

Siinjures peab, ühenduses just Kiviõli kaevandusega, kuhu nüüd tahetakse sisse tuua Poola töölisi, ära märkima ka seda, et alles käesoleval sügisel vallandati seal peale ebaõnnestunud streiki ligi 100 töölist, neist valdav enamus kauaaegse vilumusega töölisi, kellest paljud senini pole leidnud oma võimetele ja oskustele vastavat tööd. Mõned

neist on läinud metsa- ja kraavitöödele, mõned aga on veel praegugi Narvas väga raskest olukorras. Alles viimastel päevadel on mõned neist pääsenud Kohla-Järve kaevandusse, tänu arvatavasti härra Sotsiaalministri vastavatele sammudele.

Teiseks peab ühenduses räägitava „töölispuudusega“ Kiviõli kaevanduses märkima ka seda, et alles neil päevil vallandati Kiviõlis a.-s. Fr. Krulli tehaste poolt teostatavate monteerimistöödelt 80 kohalikku töölisi ja teine samapalju töölisi vallandatakse järkjärgult lähematel päevadel. Needki 160 sealse ümbruskonna töölisi vajavad tööd.

Mis puutub aga käesolevasse küsimusse ülemaailises ulatuses, siis valitseb meil praegu veel üsna tuntav tööpuudus ja ei või juttugi olla tööliste puudusest. Paljudes käitistes teostatakse tööpuuduse tõttu veel vallandamisi. Nii näit. a.-s. Fr. Krulli tehases Tallinnas 30. jaanuariks s. a. on üles öeldud 68 töölisele, ka veebruaris s. a. on samas käitises ette näha uusi vallandamisi. Tartus vallandati neil päevil Meltsi ja Estonia tekstiilkäitistest 60 töölisi jne. jne.

Mis puutub aga eriti Poola töölise sissetoomise põhjenduse teise ossa, nimelt õppinud töölise puudusesse uue Kiviõli kaevanduse avamisel, siis see saab sissetoomisloa andmisel veel vähem arvesse tulla kui üldine töölispuudus. Sest kui tõesti peaks olema Kiviõlis õppinud töölise puudus (mida võib ehk ka arvata, sest peale streiki vallandati seal suur hulk vilunud töölisi), siis töötab meil Jõhvis vastav kool õppinud töölise ettevalmistamiseks. Poola töölised, kes võivad küll tunda kivisöökaevanduste tööd, on põlevkivikaevandustes samasugused vähikud nagu iga varemalt põlevkivikaevanduses mitteolnud eestlane, sest mõlemad kaevandused, nagu seda võivad tõendada meie teiste põlevkivikaevanduste vastavad juhtivad jõud, on täiesti erinevad. E. Töölisühingute Keskliidul olevatel andmetel ei saa igatahes üldse olla võimalik Poolast õppinud töölise sissetoomine meie põlevkivikaevandustesse.

Ühtlasi tuleb ära märkida, et kui meie süiski tuakse sisse Poola töölisi, siis see tõenäoliselt võib tekitada kogu Eesti tööliskonnas õigustatud ärevust ja proteste, sest töölised arvavad täiesti loomulikult, et sellega püüavad tööandjad töölisi kaudselt mõjutada hoiduma palga- ja tööolude parandamise nõudmistest. Sellise olukorra tekitamist ei pea E. Töölisühingute Kesklit igatahes mitte soovitavaks, sest rahutu meeleolu ja arvatavad protestkoosolekud mõjuvad häirivalt meie praegusesse rahulikku riiklikku arengusse.

Kõigil neil asjaoludel E. Töölisühingute Kesklit pöördub käesolevaga Teie poole, väga kõrgesti lugupeetud härra Rüüganem, härra Sise-, härra Majandus- ning härra Sotsiaalminister ja palub Teie vastutulekut ning korraldust, et Poola töölise sissetoomise küsimus saaks ümber otsustatud ning sissetoomise luba tagasi võetud.

Märgukirja esitamise juures tähendas majandusminister K. Selter E. Töölisühingute Keskliidu esindajaile, et välistöölise sissetoomist kaevandusrajooni nõuab ka põllutöökoda, töölisi, mis pärast meil viimasel ajal suvel kohati on terav põllutöölise puudus. Välismaiste põllutöölise sissetoomist põllutöökoda ei pidavat aga soovitavaks.

E. Töölisühingute Keskliidu esindajate poolt tähendati majandusministri-le, et kui meil kohati ajutiselt tõesti peaks olema töolistest puudus, nagu seda viimasel ajal mõnelt poolt on rõhutatud, siis saab sellest üle tööturu otstarbekama korraldamise teel. Nii on meil Petserimaal, Peipsi ääres ja osaliselt Narva jõe taga ning Saaremaal veel küllaldaselt senini kasutamata tööjõudu, mis vajab otstarbekamat registreerimist ning juhtimist sinna, kus teatud hooaegadel võib-olla ajutiselt on töolistest puudus. Seni, kui meil need tööjõureservid pole ära kasutatud, on igatahes varajane rääkida töölispuudusest ja hakata selle lahendamiseks sisse tooma töölisi välismaalt.

Mingit siduvat vastust majandusminister E. Töölisühingute Keskliidu esindajaile ei annud. Järgmise päeva ajalehtedes ilmus aga ametlikult poolt antud seletul: välistöölise sissetoomise kavatsusele tuleb vaadata kui ühe ettevõtte katsel. Kas see katse ettevõttel õnnestub, on praegu veel teadmata. Seepärast on ka kogu küsimuse käsitlemine sellises ulatuses, nagu see praegu sünnib, enneaegne ja asjatu. Küsimus ei vääri temale omistatud tähtsust. Edasi öeldakse selles seletuses: „Et meie tähtsamal tootmisalal — põllumajanduses — töölise arv ei väheneks, kaldus valitsus selle poole, et välistöölise sissevedu mitte takistada.“

Vaevalt oli E. Töölisühingute Keskliidu märgukirjade kaudu saanud olukord välistöölise sissetoomise suhtes üldiselt teatavaks, kui üle maa hakkas tulema resolutsioone ja märgukirju välistöölise sissetoomise vastu. Nii võtsid välistöölise sissetoomise vastu kindlalt eitava seisukoha Kiviõlis peetud kaevandustöölise ühingu konvents, Pärnu Töölisühing ja Pärnu Naha-töölise ühing, Viljandi Töölisühing, Türi

Töölisühing, Tartu Kammi- ja Kunstsarvetöölaliste ühing, jne., siis mitmed käitiste üldkoosolekud, nagu a.-s. Fr. Krulli tööliste üldkoosolek jne. Eitava seisukoha välistöölaliste sissetoomise kohta võtsid ka Tööliskoda ning Maatööliste ja Väikemaapidajate Koda. Kõigis neis tööliste seisukohtades toonitatakse praegust üsna teravat tööpuudust ja avaldatakse õigustatud arvamist, et välistöölisi tegelikult tõenäoliselt tahetakse sisse tuua selleks, et madalal hoida meie tööliste palga- ja töötingimusi, millele tähelepanu juhtis ka E. Töölisühingute Keskkliit oma märgukirjas.

Ka peaaegu kogu ajakirjandus asus vä-

listöölaliste sissetoomise küsimuses eitavale seisukohale.

Kõige selle mõjul nähtavasti pandi välistöölaliste sissetoomine esialgu seisma ja aneti küsimus seisukoha võtmiseks Riigimajandusnõukogusse. Seal tuleb aga arutusele mitte enam Kiviõlli Poolast kaevandustöölaliste sissetoomine, vaid kogu ulatuses küsimus, kas meil nüüd või edaspidi üldse on vaja välistöölisi sisse tuua või mitte. Raske on ette öelda, missuguse seisukoha selles küsimuses võtab Riigimajandusnõukogu, kuid võib arvata, et kui seisukoht kujuneb eitavaks, siis ehk valitsus võtab tagasi välistöölaliste sissetoomise loa.

Palgateenijate elatusasapind uurimisele.

R. Villem.

Milline on meie keskmise töölise või ametniku elatusasapind, milline peaks olema see minimaalne palk, millega tema võiks inimvääriiselt ära elada, millised on tema toituluse-, korteri- jne. olud — neile ja paljudele teistelegi palgateenijaid valusasti riivavaile küsimustele on seni tulnud vastust katsuda leida arvamuste, teoreetiliste kaalutluste või mõnedest üksikutest majapidamistest ammutatud andmete najal. Objektiivsed, kõigile kriitilistele nõuetele vastavad andmed, millistele neis küsimustes võiks toetuda, seni kahjuks kas puuduvad hoopis, on vananenud või pole küllaldase ulatusega. Sellepärast on juba aastaid korduvalt esile kerkinud küsimus vajalike uurimuste korraldamiseks. Ühel või teisel põhjusel on need seni siiski teostamata jäänud. Nüüd lõppeks on Riigi Statistika Keskbürool korraldamisel suureulatuslik uurimus, mis selle tühiku kõrvaldama peab.

Ümmarguselt 600 palgateenija leibkonna aastabüdzetite¹⁾ üksiasjalise

¹⁾ „Büdzeti“ all mõistetakse siin kõiki leibkonna tulusid ja kulusid ühe aasta kestes.

analüüsi kaudu püütakse võimalikult täpselt arvutada üksikute palgateenijate kihtide elatuskulude erinevat suurust ja koosseisu (s. t. nende elatusstandardit), et viimaste kaudu omakorda arvutada elatusmaksumust ning elatusmiinimumina vajaliku sissetuleku suurust.

Elatustasapinna, elatusmaksumuse — või elukalliduse, nagu seda harilikult nimetatakse — ja elatuseks vajaliku minimaalse sissetuleku suuruse selgitamine on küll büdzetiuurimuse peamiseks, kuid kaugeltki veel mitte ainukeseks eesmärgiks. Selle uurimuse tulemused võimaldavad veel terve rea teistegi nii rahvamajanduslikult kui sotsiaalpoliitiliselt tähtsate probleemide selgitamist. Näiteks võimaldavad büdzetiuurimuse andmed selgitada, kuid võrd vastavad palgateenijate toituluse- ja korteriolud rahva tööväime alalhoiu ja kasvu nõuetele; samuti — missugust osa mängib kaubakrediit — võlgu- või järeilmaksuga ostmine — palgateenijate tarvitumajapidamises; missugune on otsemaksude koormis nende leibkonnas

Veel on võimalik tellida «TÖÖLISTE HÄÄLT» 1937. aastaks!

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised. Tellida võib ka otse talluselt, saafes tellimishinna 5- või 10-sendistes postmarkides.

Hoolitsege selle eest, et ka teie luttavad ei unustaks tellida „Töölise Häält“ 1937. aastaks!

Tellimishind aastaks ainult 1 kroon.

jne. Lisaks sellele on nende andmete najal võimalik rahvastiku arvule ja koosseisule tugeledes arvutada tähtsamate tarbainete siseturu mahtu, selgitada tarbimise alal kujunenud harjumusi ja nende muutumissuundi jne. jne.

Kuna niisugune uurimus selles ulatuses meil alles esmakordselt*) teostub, olgu alamaal toodud mõned selgitused, kuidas seda on kavatsatud korraldada.

Nagu juba eelpool märgitud, kavatsetakse uurimus teostada ümmarguselt 600 leibkonna (leibkonnaks arvatakse kõik ühisel leival olevad isikud ühes majapidamises) tulude ja kulude analüüsimise teel. Et niisuguse piiratud arvu leibkondade uurimuse tulemusel saaksid iseloomustavad kõigile tähtsamatele palgateenijate kihtidele, tuleb leibkondade valikul kõigepealt silmas pidada, et nende hulgas oleksid esindatud üksikud kihid vastavalt nende osatähtsusele üldises palgateenijate arvus, et need leibkonnad oma suuruselt võimalikult vastaksid vaadeldavate kihtide leibkondade keskmisele suurusele (ümmarguselt 3,5 isikut) ning et leibkonnapea palk samuti ligikaudu oleks vastav keskmisele palgale valitavas kihis ja tööharus. Selle tõttu on kavatsatud uurimisele võtta leibkondi: tööstustöölisest 275, kes omakorda jaguneksid tööstusharudesse vastavalt viimaste osatähtsusele, riigi- ja omavalitsusteenijast 125, tööstus-kaubandusametnikest ja äriteenijast 50, üksitöötajast käsitöölisest-väikeettevõtjast 50 ja põllutöölisest kuni 100.

Asukoha järgi oleks valitavaid leibkondi Tallinnast 300, Tartust 65, Narvast ja Pärnust kummastki 55 ja Virumaa põlevkivitööstustest 25. Põllutöölise leibkonnad jaotuksid võimalikult ühtlaselt üle kogu riigi.

Palga suhtes, nagu tähendatud, püütakse valikul püsida vastava kihi ja tööharu keskmiste palkade piirides, kuid siiski nii, et leibkonnapea normaalne teenistus ei oleks töölistel üle 120 ja ametnikel üle 200 kr. kuus, sest neist normidest kõrgemalpalaliste osatähtsus on väike.

Nüüd tekib aga küsimus, kuidas leida tarvilik arv neile nõuetele vastavaid leibkondi, kes selle juures ka nõus oleksid oma tuludekulude arvutamist läbi viima. Peab tunnustama, et see on üks raskemaid küsimusi kogu selles töös ja sellest, kui võrd see valik õnnestub, oleneb suurel määral ka uurimuse saatus. Kavatsuste kohaselt püütakse siin kasutada nii ametasutuste, kutsekodade, haigekassade, kutseühingute kui ka teiste asjast huvitatud organisatsioonide ja isikute kaasabi, kes seda seni ka lahkesti keelanud pole. Lisaks sellele on ette nähtud erilised instruktorid, kes esialgselt väljavalitud leibkondadega juba otsekohe ühendusse astudes püüavad sobitada nendega kokkulepet uurimisele kaasa aitamiseks, ning selleks nõusolekut avaldanud leibkonda-

dele üksikasjalised juhtnöörid annavad, kuidas tulude-kulude arvestamine sündima peab.

Tulude-kulude arvestamine viiakse läbi ühe aasta kestes 1. aprillist s. a. alates, sest ainult aasta läbi peetud arvepidamises võivad peegelduda vaadeldavate leibkondade tõelised kulud-tulud, mis aastaegadest suuresti olenevad. Lühemaajaline registreerimine küll märksa kergendaks tööd, kuid ei võimaldaks küllalt täpsete andmete saamist.

Tulude-kulude arvestamine leibkondade poolt sünnib sellekohastes vihkudes iga kuu kohta eraldi. Vihud antakse leibkondadele tasuta. Kuid neis vihkudes võivad siiski registreerimata jääda niisugused kulud, mis ainult pikemate vaheaegade tagant korduvad, nagu näiteks riietuse, mitmesuguste majapidamistarvete jne. muretsemine, või koguni ainukordsed on mõne leibkonna elus, näit. mõnede mööbliesemete muretsemine. Nendest raskustest ülesaamiseks on ette nähtud majapidamiste varanduste inventuuri teostamine. Viimase abil püütakse selgitada leibkonnas tarvitusel olevate esemete (mööbli, riietuse ja jalanõude, majapidamistarvete jne.) väärtust ning nende aastast tarvitamiskulu (amortisatsioon). Mõnel poolt on küll avaldatud arvamist, et sellise inventuuri tegemine üleliigne olevat, kuid see on eksiirvamus. Ilma sellise inventuurita pole võimalik ühe aasta kestes arvutada majapidamise tõelisi kulusid. Inventuuride tegemine leibkondades sünnib instruktorite kaasabil ja nii, et see kellelegi ülesaadamatuid raskusi tekitada ei tohiks.

Ühel ajal inventuuriga teostatakse ka korrespondent-leibkondade korterite üleskirjutus, mis peab andma alused palgateenijate korteriolude valgustamiseks.

Palgateenijate toitlustamisviiside selgitamiseks teostatakse uurimusalustes leibkondades vähemalt kord igas kuus tarvitatud toitude ja söögiaegade registreerimine.

Need oleksid lühidalt üldjooned, kuidas on kavatsatud korraldada selle tähtsa uurimuse andmete kogumine. Lõpuks olgu veel vaid märgitud, et arvestades vaadeldavate leibkondade suurt arvu, pole võimalik neile kulude-tulude arvestamistööde eest erilist tasu maksta. Siiski on ette nähtud preemiad parimate tööde eest kr. 30.— kuni 100.—, kokku 23 preemiat. Peale selle antakse igale korrespondent-leibkonnale tasuta büdžetiuurimuse kohta ilmuv väljaanne ja sellele lisaks veel üksikasjaline kokkuvõte ja liigitus tema enda tulude-kulude kohta.

Nagu juba märgitud, oleneb kogu selle uurimuse õnnestumine suurelt osalt ära sellest, kas läheb korda leida vajaline arv kohaseid leibkondi, kes nõus on oma tulude-kulude arvestamist ette võtma. Välismaadel on viimastel aastatel korduvalt selliseid uurimusi korraldatud ja alati on palgateenijaskonnas leidunud tarvilik

*) 1925. a. teostati küll kord juba büdžeti-uurimus, kuid ühendatud kava kohaselt.

arv korrespondent-leibkondi. Bütžeti-uurimuse juhatus loodab, et ka Eesti palgateenijad-töölised siin oma välismaa ametivendadest maha ei taha

jääda ning aru saades, et see uurimus esijoones just nende eneste huvides toimub, selle kordaminekuks igati kaasa püüavad aidata.

Põllutööliliste tööaja ja palgaolude korraldamise seadus uuendamisele.

A. Daigo.

Kui võrrelda põllutööliliste üldist seisundit Eestis välismaade vastavate oludega, siis alles selgub ilmekalt, kuivõrd kaugele maha oleme jäänud sel alal teistest. Et jõuda järgi Kesk- ja Lääne-Euroopa riikidele, rääkimata Skandinaaviast, see nõuab tugevat indu ja suuri jõupingutusi. Ääretu avar tegevusväljak avaneb siin juba üldiste töötingimuste korraldamise alal, rääkimata sotsiaalkindlustusest haiguste, vanaduse ja töövõimetuse vastu, kus isegi tööstustöölistel on lõppsihi saavutamiseks võita mitmesuguseid raskusi.

Selle laiamõõtelise uudismaa viljelemiseks on koondanud kogu oma tähelepanu maatööliliste kutsesinduseks loodud Maatööliliste ja Väikemaapidajate Koda, kes juba oma esimestest sammudest peale on korduvalt rõhutanud põllutööliliste senise olundi tervendamise tarvet, töötanud selleks välja üksikasjalised seisukohad ja esitanud need vastavatele asutistele. Näib, et see töö pole ka olnud asjatu, kuna valitsusasutistes on juba asutud rajama uusi suundi seniste põllutööliskonda hõlmavate seaduste ajakohastamiseks ja uute põhimõtete püstitamiseks.

Selles uuendustöös on eelkõige vajalik asendada uue normistikuga juba 1921. a. kehtima pandud Põllutööliliste tööaja ja palgaolude korraldamise seadus, milline oma olulistes osades on seni jäänud teostamata, kuigi see seadus oli oma aja kohta võrdlemisi uuenduspuudlik ja oleks võinud maatööliliste töötingimusi mitmeti parandada. Nii nõuti juba tol ajal erilist töölepingut, igale töölisele palgaraamatut, aastas keskmiselt 9 tunnulist tööpäeva, öist puhkust ka pikemalgi tööhooajal vähemalt 9 tunni ulatuses jne., millised nõuded on aga kahjuks vaid osaliselt leidnud teostamist, ja sedagi peamiselt riigimõisades, kuna tööliliste seisund talundites on teinud vaid väikeseid edusamme. Täiesti on aga jäänud surnud kirjatäheks seaduses tähendatud segakomisjonide elluviimine põllutööliliste palgamaarade fikseerimise otstarbel, millised oma pariteetse koostise tõttu ei saanudki anda loodetud tulemusi.

Kuid elu on läinud omi radu. Majanduskriisi raskustest pääsenuna on tööstus ja majandus sammumas hoogsalt tõusuteed. Järjekindlalt paisuv töömaht, normeeritud tööpäev, haiguskindlustus, aasta läbi pidevalt kestev töö j. t. soodustused on põhjustamas tööjõu reserveid kutealalised ümberorienteerimist — põllutööline, eriti selle ettevõtlikum osa, nähes, et olud maal ei parane, on siirdumas tööstusse. Selle tagajärjeks on aga töökäte arvu kabanemine põllumajanduses, milline nähe praegu pole küll kaugelgti nii katastroofiline, nagu seda kirjeldavad põllumeeste ringkonnad, kuid mis

võib saada siiski tõsiseks teguriks, kui õigel ajal ei osata luua loomulikke eeldusi aktiivselt töötava rahva säilitamiseks maal.

Nagu juba ülal märgitud, osutub esimeseks sääraseks eelduseks terve rea järgnevate kõrval uus ja ajakohane põllutööliliste seadus, milline kujuneks üldaluseks kogu põllutöölis-seadusandlusele. Sealjuures peaks see uus normistik andma kõigepealt täpse mõiste põllutöölilise ja lugema selleks kõik põllumajandusliku töö alal teotsevad palgalised, arvates välja vaid mõned erandid. Samuti peab seadus sisaldama üksikasjalisi eeskirju töösuhte loomise ja lõpetamise alal, millised senises seaduses täiesti puuduvad, kusjuures tuleb eriti alla kriipsutada töölepingu kirjalikkuse nõuet. Lepinguna võiks edukalt tarvitada aga palgaraamatut, kus märgitaks kõik olulised kokkuleppe tingimused ühes töötasuga. Palgaraamat tuleks aga sel juhul koostada kahe eksemplaris.

Järgneva uue asjaoluna peaks uus põllutööliliste seadus pidama silmas, et põllutöölilistele nende kutsesomavalitsuse seadusega ettenähtud õiguste teostamine ja kohuste täitmine ei kujuneks teenistusvahetuse lõpetamise põhjuseks tööandja poolt. Seni on nii mitmedki põllutöölilised jäänud oma koja tööst eemale just seetõttu, et tööandjad on lubanud neid sellepärast vallandada. Keelaks aga seadus säärase teguviisi kategooriliselt, siis oleks võetud ka pind kirjeldatud kartusel.

Palgaolude normimise alal peaks väljatöötamisel olev seadus hõlmama välisseaduste eeskujul rida eeskirju, mida kehtivas seaduses ei leidu, kuid millistel on oluline osa põllutööliliste olukorra tervendamisel. Nendest võiks näitena loetella nõuet, et loonuspalka (moona) suhtes tuleb lepingu sõlmimisel kokku leppida kindlates mõõtühikutes, et seega kindlustada töölist edaspidiste arusaamatuste eest, milliseid seni korduvalt ilmenud juhtudel, kus kas töölise teadmatuse või usalduse põhjal ei määratud täpselt kindlaks natuuratasu kogust. Samuti peaks uus seadus nägema ette viivitustrahvi selleks puhuks, kui tööandja ilma seaduslikkude põhjusteta ei anna palka kätte lepingus ettenähtud tähtaegadel. Lisaks sellele tuleks kindlustada suvets või kauemaks ajaks palgatud perekonnaga töölilistel õigus elada peremehe korteris kuni järgmise aasta esimese maini ja näha ette, et aastatööline võiks kasutada temale antud palgamaad kogu aasta vältel ja suvitöölised vähemalt saagi koristamiseni. Hädatarvilikuks osutub sisendada seadusse norme ka selle kohta, et tööandja on kohustatud andma töölisele tasuta vajalikkudeks sõitudeks hobuse ühes sõidukiga ja palgamaa harimiseks veolooma tarviliste tööriistadega. Ka tu-

leks palgaolude parandamise alal kindlustada neile töölistele, kes kasutavad töö juures omi tööabinõusid, töövahendite kasutamistasu või aastas teatav summa nende muretsemiseks ja uuendamiseks.

Eriti üksikasjalikult peaks aga uus seadus normima põllutööliste töö- ja puhkeaja küsimusi, uus seni olnud täiel rindel määravaks tööandja tahe. Siin on vist küll pikemata selge, et tööpäeva pikkus tuleks määrata kindlaks vastavalt tööperioodidele, kusjuures aasta keskmine töötundide arv ei tohiks mingil tingimusel ületada 9 tundi päevas. Samuti tuleks täpselt reguleerida ületundide küsimus ja kindlustada nendelt obligatoorselt vähemalt 50% võrra kõrgem tasu. Uudsusena peaks nagu väikese preemiana neile töölistele, kes teeninud sama tööandja juures teatava aja, ette nägema kuni 3 vaba päeva uue teenistuskoha otsimiseks teenistusvahekorra ülesütlemise ja lepinguaja lõppemise vahel.

Kuid põhilisemaid uuendusi tahaks kavatselt seaduselt loota töökaitse ala laiendamisel. Siin peaks peale laste ja alaealiste kaitse pühendamata tööst tõehelepanu veel naistöölistele ja tööliste naistele, kel korraldada oma majapidamine või kasvatada väikesed lapsed, kes vajavad ema hoolitsevat kätt. Praegu on eriti rüümitõõsades levi-

nud nõue, et tööline naine peab igal hetkel, milal tööandja nõuab, ilmuma mõisa tööle ja lukustama lapsed pikkadeks söögivahedeks kas tuppa või jätma need omapead mõisaõuele. Jatkub tal julgust eelistada eluvõõrale lepinguvormile oma järeltuleva soo eest hoolitsemist, siis võib sellest põhjustuda töölisel tülikaid sekeldusi. Võetaks aga seadusega säärane võimalus, siis oleks tööliste kasvatusküsimuses jõutud tubli sammu edasi.

Lõppeks peaks uus põllutööliste seadus andma lihtsustatud korra töö- ja palgatülide lahendamiseks, kuna senine tee kohtu kaudu on aega- ja kulunõudev ja sellisena eriti raske töölistekonnale. Milliseks see kord võiks kujuneda oma üksikasjades, see nõuab pikemat kaalumist, kuid et teda peaks iseloomustama kerge kättesaadavus, kiire teotsemine ja paindumus, selles ei ole kahtlust.

Peab aga mõõnna, et ülalesitatu on vaid olulisemate punktide kokkuvõte sellest, mis tuleks fikseerida uues põllutööliste seaduses. Et aga nende lisandub veel teisi sama tähtsaid, on vist pikemat selge. Nagu seegi, et põllutööliste olukorra parandamise alal oleks kõneall olev seadus hädavajaliste uuenduste ahelas vaid esimeseks lüliks, millele peaks võimalikult lähemas tulevikus järgnema sotsiaalkindlustuse, lasteabiraha j. t. küsimuste sõelumine.

Tööinspekttsiooni ülesandeid uue seaduse järgi.

J. Koppel.

(Järg.)

Lähemat selgitamist vajab tööinspekttsiooni ülesanne tükitöö hinnakirjade ja sisekorra määruste läbivaatamise ja kinnitamise ehk tõestamise alal, kuna osa tööliste hulgas tööinspektori tähendatud toimingu juriidilise iseloomu kohta valitseb väärruusaamine, mis takistavalt ja pidurdavalt võib mõjuda tööliste isetegevusele palga- ja töötingimuste parandamisel. Oige levinud näib olevat näiteks vaade, et tööinspekttsioonil on õigus jätta tõestamata tööandja poolt esitatud tükitöö hinnakirju juhul, kui tasunormid neis on madalad. Vastuvõtmata tasunormide kinnitamata tõestamata jätmine eeldab ühtlasi, et tööinspekttsioonil peaks olema õigus nõuda tööandjalt uute vastuvõetavamate normide esitamist. Tuleb rõhutada, et tööinspekttsioonil ei ole seaduslikku alust kinnitamisest loobuda, vaid tema peab tasunormid kinnitama, vaatamata sellele, kas tasunormid teenistuse kõrguse mõttes töötajaid rahuldavad või mitte.

Säärane olukord on tingitud sellest, et meie tööõiguslik seadusandlus ei

võta lahendamisele palgamäära küsimust, kuigi võib leida üksikjuhtumel teatud eritingimuste olemasolul ka töötasu kohta seaduslikke norme, näit. ületunnitõõde puhul ja teatud kordadel pühapäevadel ja pühadel töötamise eest. Palga küsimuses valitseb meil puhtal kujul tsiviilõõiguslik põhimõte, mis eeldab, et palk määratakse asjaosaliste, s. o. tööline ja tööandja, vabal kokkuleppel, millesse riigivõim vahele ei sega.

Esineb ju ka tükitõõ hinnatabelite juures sisuliselt sama nähe, kui tükitõõ tegemine ja hindade suhtes kokkuleppimine töõdel, mille jaoks hinnatabeleid pole võimalik koostada, näit. ainukordselt tehtavail töõil.

Tekib küsimus, milleks on siis tõestamine üldse vajalik? Enne kui sellele küsimusele vastata, tuleb tähendada, et seaduslikud nõõded tükitõõhinna tabelite suhtes on Tõõliste töölepingu seaduse kehtimahakkamisega jäänud sisult samasteks, mis olid püstitatud Tõõstusliku töõ seaduse 100. §-ga.

Tükitöö hinnatabelite tõestamise vajadus ametisiku poolt, ilma et viimasel oleks õigust tabelis toodud töötasu norme hinnata sisuliselt, saab mõistetakse, kui võtame arvesse Tööliste töölepingu seaduse (RT 83 — 1936) 21. §-i nõuet, mille järgi määrata ajaks sõlmitud töölepingu juures on keelatud ilma etteütlemiseta vähendada tööliste palka peale muu palga uute arvutusala sisseseadmisega ja tükitöö korralduste muutmisega. Määratud ajaks sõlmitud ja mõne kindlaksmääratud töö täitmiseks sõlmitud lepingute juures on tükitööhindade vähendamine üldse keelatud. Tükitöö hinnatabelite tõestamine tööinspektsiooni poolt ongi loodud selleks, et hõlbustada järelevalvet eeltoodud nõuete täitmise kohta ja kindlustada töötajatele tükitööhindade muutmatus seaduses kindlaksmääratud tähtaegade jooksul. See on ainus siht, mida seadus taotleb tükitöö hinnatabelite tõestamisega. Eeltoodust erinev kord kujuneb kollektiivlepingute juures, mille käsitlemine siinkohal aga viiks kaugele.

Seoses tööinspektsiooni ülesandega hinnatabelite tõestamise alal pole vististi liigne mõninga sõnaga riivata tööoliskonna kaasaraäkimise võimalusi ja töölisnõukogude ning töölisvanemate ülesandeid sel alal maksva seaduse järgi. Tööstuslike käitiste tööoliskonna asutiste seaduse (RT 61 — 1931) 7. §-i järgi on töölisnõukogu või töölisvanema üheks eriliseks ülesandeks esinemine tööoliskonna huvide kaitsjana palgatariffide ja tükitööhinnakirjade koostamisel. See norm tagab, et tööandja kavatsused hindade püstitamisel, parandamisel ja muutmisel enne nende tõestamist tööoliskonnale teatavaks saavad, mis annab võimaluse töölisnõukogule küsimuse kohta koguda igakülgeid andmeid, esitada tööandjale arvamusi ja ettepanekuid ja astuda muid võimalikke samme küsimuse lahendamiseks tööliste vastuvõetavas suunas. Tööliste esindajate seisukohad hindade suhtes ei ole tööandjale kohustuslikud ja hindade parandamine on võimalik ikkagi ainult poolte kokkuleppel. Käitistes aga, kus tööoliskon-

nal oma esindajaid töölisnõukogude ja töölisvanemate näol ei ole, on tööliste kaasaraäkimise õigus tükitööhindade määramisel seadusega korraldamata ja oleneb täielikult tööandja ja tööliste vahel valitsevatest suhetest. Eelkirjeldatud kord on loodud selleks, et soodustada kokkuleppe võimalusi palgaküsimusis ja sellega võimalikult hoiduda palgavõitlustest streikide näol, kui äärmisest abinõust.

Tükitöö hinnatabelite tõestamise kohta öeldu on üldistes põhimõtetes maksev ka sisekorramääruste kinnitamise kohta. Tööinspektsiooni ülesandeks kinnitamisel on nende seadusepärasuse konstateerimine. Muud küsimused aga, loomulikult seaduse piires, näit. tööaja jaotuse, vahetuste murdmise korra, palgamaksu tähtsuse jne. kohta, peavad lahendada korras, mis nähtud ette töölepingu seaduse §§ 44 ja 45. Sama seadusepärasuse kontrolli otstarbel kuuluvad tööinspektori kinnitamisele kõik muud tööandja poolt käitises töötajatele üldiseks teadmiseks väljapandavad kuulutused ja teadaanded.

Järgmise tööinspektsiooni ülesandena mainiksin tööandja ja tööliste vahel tekkinud konfliktide lahendamist. Need konfliktid oma alustelt jagunevad konfliktideks, millel on alus nõudmiseks tsiviilkohtu korras, ja konfliktideks, mis põhjenevad ainult poolte huvidel ja millel kohtulik nõudealus puudub. Esimeste hulka kuuluvad peamiselt juhud, kus tegemist saamata töötasuga igal kujul, ületunnitöö eest seadusliku listasu mittesaamisega jne., teise liigi hulka kuuluvatest võiks näitena mainida juhtumeid, kus taotletakse palgaolude parandamist eelolevaks ajaks, samuti ka tööliste poolt esitatavaid nõudmisi töötingimuste ja töökorralduste parandamise ja muutmise kohta. Kõiki eeltoodud nõudmisi ja vaidlusi püüab tööinspektsioon lahendada rahulisel teel poolte vahel kokkuleppe sobitamisega, ilma et temal õigust oleks küsimuse kohta teha sundotsust, mis pooltele oleks kohustuslik. Tulemused olenevad tööinspektsiooni autoriteedist ja kogemustest, kuid peamiselt poolte heast tahtest asja lahenda-

dada kokkuleppe teel. Praksis näitab, et palganõudmistest õnnestub normaalselt sel teel lahendada umbes 50% asjadest. Paremuseks ja tööinspektsiooni poole pöörmise põhjuseks tööliste poolt on asjaolu, et töölised püüavad võimalikult hoiduda tsiviilkohtu poole pööramisest nõutavate vormalteetide ja protsessiga seotud kulude pärast. Kokkulepete puuduseks aga tuleb pidada nähet, mis on tingitud sellest, et kokkulepe juba oma iseloomult eeldab mõlema poole vahel vastutulelikkust, mille tõttu ka nõudja-tööline majandusliku kitsikuse sunnil peab sõlmima teinekord kokkuleppe mitte kõige vastuvõetavamail tingimusil. Teiseks puuduseks tuleks lugeda seda, et kuigi tööinspektsioon konfliktide lahendamisel tegutseb era-

pooletu vahemehena ja lepitaajana, ei saa tema asja huvides jääda külmaks ja passiivseks pealtvaatajaks, vaid tööinspektsioonil tuleb teha kokkulepne arendamiseks pooltele ettepanekuid, võtta seisukohti, millega võib langeda ühe või teise rahulolematu poole meelepaha alla, õnnestades sel viisil noolte hulgas tööinspektsiooni ametis hädavajalikku autoriteeti. Esitatud puudusi on võimalik kõrvaldada vaid eriliste töökohtute loomisega.

Lõpuks võiks nimetada veel ülesandeid sotsiaalkindlustusasutiste — haigekassade — revideerimise ja tööstatistika jaoks vajalikkude andmete hankimise alal ning puhtametallist kohustust iga-aastase tegevuse aruande esitamise kohta.

Kutseühingud ja Tööliskoda *).

J. Normann.

Kutseühingute tegevuse ja nende tegevuse kandjõuks on kutseühingute vaba isetegevus. Iga välise mõjutuse vastu tuleb võidelda, tulgu see valitsusvõimu, töösturite või mõne poliitilise voolu mõjupiirkonnast, mille sihid ei vasta kutseühingute sihtidele.

Huviga tuleb jälgida seda mõju, mida avaldab valitsuse üldise kava kohaselt asutatud Tööliskoja tegevuse arenemine kutseühingute tegevuse ja organiseerimise peale. Tööliskoja asutamise küsimuse algul olid tollaegsed E. Töölisühingute Keskliidu nooremad tegelased Tööliskoja asutamise vastu. Tööliskoja tegevusse astumisega samad vastuolijad on koandanud Tööliskoja juhtkonna lähedale ja neilt kuulub halvaks panevaid vaateid praeguse E. Töölisühingute Keskliidu juhatuse tegevuse kohta, mis ei jäta ka mõju avaldamata kutseühingute tegevusele.

Kõigepealt tuleb vaadelda, missuguses sihis valitsus kavatses taotella Tööliskoja kaudu tööliskonna majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ja kutselise olukorra edaspidist arengut, niisama ka kutseühingute korraldamist seaduslikul alusel.

Tööliskoja tegevuse alustamisega tekkis tööliskonnas arvamine, et nüüd kutseühingud kaotavad oma tähtsuse, sest Tööliskoda hakkab teostama tööliste olukorra parandamist. Ülesanded, mida täitis seni E. Töölisühingute Keskliit, lähevad automaatselt või mõne vastava seaduse muutmisega üle Tööliskojale. Nende arvamiste kohta

*) Ilmub mõttevahetuse korras. „Tööliste Hääl“ toim.

peab jõudma aga selgusele. Eriti peab selge olema Tööliskoja kui ka kutseühingute tegelastel, milliseid ülesandeid suudab ja on võimalik Tööliskojal täita ja millised ülesanded jäävad paratamatult kutseühingutele ühes E. Töölisühingute Keskliiduga.

Selge pildi saame, kui vaatleme neid raame, milles peab tegutsema Tööliskoda. Kõik Tööliskoja otsused kinnitab sotsiaalminister, asjaajamise kulud määrab vabariigi valitsus eelarve korras. Sellest tuleb järeldada, et Tööliskoja tegevus on olnud ja areneb riigivõimu soovi kohaselt. Tööliskoja tegevuse alaks jäävad tööliste sotsiaal-, majandus-, kutse- ja kultuuriküsimuste arendamine, vastavate seaduste eelnõude esitamine ja tööliste ellu puutuvate andmete kogumine jne. Tööliste palga- ja töötingimuste korraldamine on ja jääb aga kutseühingute ülesandeks.

Tööliskoda suudab oma suuri ülesandeid täita, kui ta töötab käsikäes kutseühingute keskliiduga, kelle seljataga on organiseeritud tööliskond. Teiselt poolt E. Töölisühingute Keskliit ühes kutseühingutega peavad olema tihedas ühenduses Tööliskoja ja töölisvanematega.

Tehnika areng, äge võistlus tööstuses, enneolemata majanduskriis, mille mõjul on tekkinud uued vaated ja põhimõtted riikide valitsemise korras, on omalt poolt soodustanud töölisorganisatsioonide tegevust valitsuse kontrolli alla võtma. On väljaspool kahtlust, et kutseühingute tegevusvabaduse välise kitsendamisega halvatatakse kutseühingute sisemist tegevust ja töötahet. Kutseühingud on tööliste vabad omaabi korraldavad or-

---

**Tellige veel täna „TÖÖLISTE HÄÄL“
1937. aastaks!**

ganisatsioonid ja nende tegevus annab tulemusi siis, kui nad rippumatalt võivad otsustada tööliste majanduslikke ja omi sisemisi küsimusi.

Eesti kutseühingute liikumisel on seljataga üle 30-aastane minevik. Selle aja jooksul on kutseühingutel tulnud läbi teha suuri maundatusi ja vanematel tegelastel on meeles palju kurbi mälestusi. Eesti kutseühingute peamisteks pahedeks tuleb pidada, et nad pole suutnud võtta iseseisvat kutseühingulist suunda, on kergesti olnud mõjutatud ilmavaatelistest motiividest, ühingute juhtimine on usaldatud noorte kogenematute inimeste kätte ja et ühingute liikmemaksud on väga madalad. Ühingutes, kus juhtimine on läinud nooremate tegelaste kätte, on ühingu areng tagurpidi läinud, sest noored võtavad kõiki tööliste ellu puutuvaid küsimusi liiga radikaalselt ja ei arvesta tõsioludega. Ei taha sugugi öelda, et noori ei peaks laskma ühingute tegevusest osa võtma, vaid noori peab õpetatama vanemate tegelaste poolt praktilisi küsimusi käsitama. Nii E. Töölisühingute Keskkliidu kui ka E. Tekstiil tööliste Ühingu juhatuste tagandamine tuleb panna nooremate jõudude liigse radikaalsuse arvele.

Kutseühingute organiseerimisel tuleb tundma õppida möödunud aegade kurbi eksimusi. Neist tuleb hoiduda. Kutseühingute tegelastel tuleb

eeskujuks võtta teiste maade kutseühingute praktist ülesehitust ja neid saavutusi, mis on suudetud läbi viia tööliste olukorra parandamiseks.

Kutseühingute tegelastel tuleb kasvatada solidaarsust, tuleb hoiduda üks-teise mustamisest. Nooremad tegelased endile juhtkonda tee rajamisel ei tohi teha põhjendamatu etteheiteid vanematele. Viimaste aastate jooksul oli üksteise mustamisega eriti liiale mindud. Aeg selgitab, kes neis mustamistes on patustanud antud olukorra ja töölisliikumise vastu.

Lähemal ajal seisab ees kutseühingute ümberkorraldamine. See nõuab praegustelt tegelastelt suurt asjalikkust ja ettenägelikkust, et anda edaspidisele arenemisele õiget ja otstarbekohast suunda.

Otse hädavajalik on tõsta liikmemaksu, vähemalt 1% kuuteenistusest, sest siis saaks kutseühing korralikult ja iseseisvalt oma ülesandeid täita. Teiste maade kogemused on näidanud, et kõrgema liikmemaksu juures ühingu liikmed on jäänud püsima ja täidavad korralikult oma kohustusi ühingu vastu.

Möödunud aegade üleelamisi meeldetuletades oskame hinnata olevikku. Möödunud aegade kübedatest eskimistest õpetust võttes oskame üles seada tuleviku arengu õigeid sihtjooni.

Mõtteid tööliste haridustööst.

R. H. Palm.

Haridus- ja kultuurtöö tööliskonnas omavad suurema tähtsuse kui seda neile tihti omistatakse. Eriti suur on nende mõju ametiühingulise elu raskuspunkti — organiseerimistöö peale. Ühtlasi on aga nii kutse- kui üldharidustöö raskemaid ja vaatamata tehtud pingutustele seni võrdlemisi vähe tagajärgi andnud ala.

Meil vältsunud sotsiaalsete olude tõttu on töölistel tõesti raske, kui mitte paiguti võimatu olnud laiendada oma silmaringi ja teadmisi enesearendamise teel. Vaatamata normeeritud tööpäeva kestvusele, ollakse sunnitud madala töötasu tõttu töötama paljudelgi tööaladel mitte 8, vaid sageli 10—14 ja veel enamgi tundi päevas. Loomulikult ei jää siis aega üle millekski muuks kui puhkuseks.

Teiselt poolt on ka haridustöö korraldusele seni suuri puudusi, aga ka tihti ülepääsmatuna näivaid raskusi. Vanadustasude ja pensionide puudumisel on inimesed sunnitud töötama kogu jõuga surmani, mille tõttu tegelekkude tööliste vanus, kelledega haridustöö korraldamisel tuleks arvestada, kõigub lapseast raugeani. Loomulikult ei saa nii erinevaelistele inimestele ei üld- ega kutscharidust anda ühesuguste meetodite ja vahenditega. Kui seda teha niimoodi, siis paratamatult osale õppijatest ei sobi tarvitav õppeviis, kiirus või mõni muu üksikasi.

Laiulatuslikumat ja liigitatud tööd ei ole saanud aga, arvestades olemasolevate võimalustega, korraldada seni sel alal töötanud ja ka teatavaid tagajärgi saavutanud asutused, töölisühingud, nende keskkliit ja E. T. Haridusliit.

On ju selge, et paremaid tagajärgi võiks anda koostöö vastavate eri- ja ametasutustega. Näiteks ei saa mööda minna linnavalitsuste, Rahvaülikoolide Seltsi ja Riigi Tööoskusameti algatustest sel alal. Peab aga kahetsusega märkima, et needki on annud vähem tagajärgi, kui nad anda oleksid võinud veidi teissuguse korralduse juures. Põhjus seisab siin selles, et sealtpoolt on kahe silma vahele jäetud, kas sihilikult või mitte, üks tähtsamaid eeldusi — koostöö kutseühingutega. See oleks aga tingimata vajaline. Ei saa ju jätta tunnustamata kutseühingute saavutusi ja kogemusi sel alal ja teiseks asjaolu, et ühingutesse on koondunud enamasti ikka ärksamad ja arenumad töölistest, kes on aktiivsemad ja vastuvõtlikumad igale algatusele ja kellede kaudu ka tööliste laiemaid hulgi leiaksid ergutust. Haridustöö leiaks ka kindlasti kodusema ja lähedasema vastuvõtu, kui see toimuks oma inimeste ja tuttavate asutuste, aga mitte ajalehtede või tihti keerulise aparatuuriga ametasutuste kaudu.

Mõningate nimetatud asutuste poolt on aga ilmsiks tulnud lausa põlgav suhtumine kutseühingutesse, rääkimata mingisuguse koostöö võimalustest. Näiteks niisugune juhus: ühe Tallinna kutseühingu poolt paluti Tallinna Tööoskusametist arvu või nimekirja selle tööala õppinud tööliste ja meistrite kohta. Tööoskusametis öeldi aga sellest õige järealt ära, rõhutades, et ametiühingule nad mingisuguseid andmeid ei anna. Samuti on sealt ja teistegi asutuste poolt jäetud vastamata kutseühingute kirjalikke esildusi, milline teguviis on juba allpool korrektsuse piire.

Sellise kõrgi käitumise puhul pole mingi ime, et tööliskond, eriti kutsühinguisse koonduvad tööliskonna arenenum osa, ei saa tunda endid peetavaks üheväärseteks teiste kodanikega, vaid nn. teise järgu kodanikeks. Sealt aga pole kaugel võimalus, et võimetuna seda ülekohtust suhtumist tagasi tõrjuma, hakatakse otsima viga ühiskonnavormis.

Tahaksime loota, et viimasel ajal mõnelgi puhul avaldatud sõnad, sihitud uue mõtteviisi loomiseks Eesti ühiskonnakihtide vahekorda-

des, muutuksid tegudeks ka teiselt poolt. Siis ei pruugiks tööliskond tunda endale ikka ja jälle näppudele lööduna.

Meie sihiks peaks olema koostöö abil tööliskonna enese ja ametlike asutuste vahel arendada tööliste kultuur- ja haridustööd, jõudes kord niikaugale, et arenenud tööliskond võiks ka vabalt, iseseisvalt, teadlikult ja sundusetult teha kaalutud ja läbimõeldud otsuseid, kasulikke neile endile ja ka ühtuvaid rahva üldhuvidega.

Meremeeste palgaolud.

Ajakirja „Konjunkturi“ k. a. jaanuarikuu numbris on toodud R. Sõrmuse ülevaatic artikkel „Meremeeste palgaolud“, millest alamal avaldame lühikese kokkuvõtte.

Alates 1929. a., s. t. eelmise kõrgkonjunkturi haripunkti, on Eesti meremeeste palganorme muudetud viis korda. Alul, majanduskriisi survel, alandati meremeeste palka, kuid 1934. a. alates on palganorme pisut parandatud igal aastal. 15. juunil 1936. a. olid Eesti meremeeste palgad järgmised: esimene tüürimees — 210 kr. kuus, teine tüürimees — 165 kr., kolmas tüürimees — 150 kr., esimene mehaanik — 255 kr., teine mehaanik — 195 kr., kolmas mehaanik — 165 kr., pootsman — 118 kr., vanem madrus — 92 kr., noorem madrus — 82 kr., tekipoiss — 60 kr., kokk — 97 kr., stevard — 97 kr., assistent — 125 kr., kütja (1. j.) — 97 kr., trimmer — 82 kr. Välja arvatud esimene mehaanik ja assistent, on teiste meremeeste palgad madalamad kui 1929. a. Üldkokkuvõttes on Eesti meremeeste palgad 15. juunil 1936. a. 14% madalamad kui 1929. a.

Samal ajal on Eesti kaubalaevadel tõmmatud kokku ka meeskondade koostist. R. Sõrmuse andmetel on meeskonna isiklikku koosseisu vähendatud 1929.—1936. a. üle 10%.

Kui nüüd võtta üheskoos arvesse palganormide vähenemine ja meeskonna koosseisu kokkutõmbamine, siis näeme, et kaubalaevastiku meeskonna palgakulu vähenes 1929. a. kuni 1936. a. umbes 30%.

Edasi võrdleb R. Sõrmus tööstustööliste ja meremeeste palka, leides, et kaubalaevastiku meeskonda kuuluvate, arvult tähtsamate meremeeste kutseliikide töötasu normid ei ületa tööstustööliste omi, vaid vastupidi, on nendest koguni madalamad. Ka palgaliikumise suhtes on meremehed halvemas olukorras. Nii langes majanduskriisi murdeaastal (1933) tööliste keskmine tunnitenistus suurtoöstuses, võrreldes 1929. a., 8,8%, kuna meremeeste palganormid langesid samal ajal 20,4%. Sest ajast

alates on tööstustööliste palgad tõusnud pidevalt, meremeeste palganormid on aga tõusnud samal ajal tunduvalt väiksemas ulatuses. Nii ületas 1. okt. 1936. a. tööstustööliste keskmine tunnitenistus pisut 1929. a. taseme, kuna meremeeste palganormid olid aga sellest madalamad 13,5%.

Lõpuks peab märkima, et võrreldes lähimate naaberriikidega, on meremeeste palgad Eesti kaubalaevastikus tublisti madalamad. Nii saame kaubalaeva kohta üle 3000 br.-reg.-tn. 1936. a. andmeil meeskonna keskmise palganormide vahekorra, võrreldes Eesti meremeeste palganormidega:

Eesti	— 100
Soome	— 118
Daani	— 195
Norra	— 196
Rootsi	— 202
Hollandi	— 225
Inglise	— 241
Poola	— 246

Sellest nähtub, et kõige lähemal meie meremeeste palkadele on Soome meremeeste omad, kuna Skandinaavia riikide ja Inglise meremeeste palgad ületavad nimesväärtuselt (nominiaalpalk) meie omi kahekordselt ja isegi enam. Seejuures tuleb aga arvestada, et neis mais on ka tarbeainete hinnad ja clatusstandard Eestist tunduvalt kõrgem. Teiste sõnadega: Eesti ja toodud teiste maade meremeeste palga ostujõus (reaalpalgas), s. o. elatustasemes, on vahe tublisti väiksem.

Ühes majanduskriisiga kärbiti meremeeste palganorme kõikjal. Kuid viimasel ajal on mitmeis kaubalaevastiku poolst tähtsamais riigis kaotatud meremeeste palganormide kriisiaegsed kärpimised. Inglismaal ja Rootsis on need viidud tagasi 1930. a. tasemele. Norra ja Soome praegused palgad on peaaegu 1930. aasta normide tasemel, kuna Daanis 1. mail 1935. a. kehtima pandud normid on 1930. a. normidest koguni kõrgemad.

AMETIÜHINGLASED JA TÖÖLISVANEMAD, saatke „TÖÖLISTE HÄÄLELE“ kirjeldusi oma töökohtadest, palga ja töötingimustest, ametiühingute ja töölisõukogude tegevusest, tööliskoosolekust ja seal vastuvõetud otsustest ning üldse kõigest, mis puutub tööliste ellu!

Ringvaade.

Uuendusi tööturu korraldamise alal.

Ühenduses poola tööliste sissetoomise küsimusega on üles kerkinud meie tööturu korraldamise küsimus.

Nüüd on Riigivanema dekreediga täiendatud tööbörside ja riiklikkude, kogukondlikkude ning ühiskondlikkude tööde korraldamise seadust selles mõttes, et teedeminister kokkuleppel põllutöministriga võib panna vajaduse korral põllumajanduse alal tööpakkumiste ja tööõudumiste registreerimist ja töövahetalituse korraldamist Põllutöökoja ja tema kaudu kohapealsete põllutöökoja konventide peale.

Teedeministri määrusega asutatakse Põllutöökoja juurde tööbüroo tööturu olukorra selgitamise, reguleerimise ja töövahetalituse korraldamiseks ja elustamiseks põllumajanduse alal.

Põllutöökoja tööbüroo organitena asutatakse kõigi konventide juurde konventide tööbürood, kes toimetavad põllumajanduse alal tööpakkumiste ja tööõudumiste registreerimist ning töövahetalitust kontaktis tööbörsidega.

Põllupidajad, kes soovivad konventi tööbüroo kaudu saada töölist, peavad registreerima oma tööliste nõudmised Põllutöökoja poolt määratud tähtsuseks. Samaks tähtsuseks registreerivad ka endid need põllutöölised, kes soovivad tööbüroo kaudu tööd.

Konventide tööbüroodes registreeritakse ainult vastava konventi piirkonnas asuvate põllupidajate tööpakkumisi ja nende põllutöölise tööõudumisi, kelle elukoht on konventi tegevuspiirkonnas, kuid kumbki pool ei või endid ühel ja samal ajal registreerida kohalikus tööbörsis ja konvendis. Kui konventi tööbüroos on registreeritud töölisti rohkem, kui konventi piirkonnas registreeritud põllupidajate tööpakkumisi või vastupidi, siis tööbüroo teatab sellest Põllutöökoja tööbüroole ja vastava piirkonna tööbörsile. Viimane koostab põllumajandusliku tööturu kohta kokkuvõtte ja selgitab, misuguses ulatuses on võimalik rahuldada tööbüroos registreeritud põllupidajate tööpakkumisi ja põllutöölise tööõudumisi, juhtides tööõudumiste ülejäägid neisse piirkondadesse, kus tööpakkumine ületab tööõudumised. Põllupidaja, kes on registreerinud tööliste nõudmise konventi tööbüroos, on tööliste saamisel väljastpoolt konventi tööbüroo vahetalitust kohustatud sellest viibimata teatama konventi tööbüroole. Samuti on kohustatud registreeritud põllutöölised töökoha leidmisel sellest teatama konventi tööbüroole.

Nagu eeltoodust näha, on põllumajanduse tööturu korraldamise juhtimine teostatud natuke teisiti, kui see oli Teedeministeeriumi poolt esialgu kavatsatud (vt. eelmine „Tööliste Hääl“).

Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu Riigimajandusnõukogus.

Ühenduses 1. jaan. 1937. a. kehtimakanud Tööliste töölepingu seadusega töötati sotsiaalministeeriumi poolt välja ka Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu (vt. lähemalt „Tööliste Hääl“ nr. 1—1937.), mis haaras enda alla kõik töötajad, kelle töö nõuab rohkem vaimset kui kehalist pinget. Eel-

nõu anti seisukohavõtmiseks Riigimajandusnõukogule, kes aga aruandja M. Punga ettepanekul võttis eelnõu kohta eitava seisukoha, lähtudes sealjuures peamiselt tsiviilõiguslikust vaatekohast, et tööliste ja tööandja vahelise vaimsel alal peab täielikult jääma nende omavahelise kokkuleppe lahendada.

Kui nüüd nimetatud eelnõu tõesti jäetakse maksuma panemata, siis tekitab see tuntavaid arusaamatusi ka Tööliste töölepingu seaduse rakendamisel, sest selle seaduse alt on jäetud välja erakäitiste vaimutöötajad. Viimaste mõiste pidi lähemalt määrama aga Vaimsel alal töötajate töölepingu seadus. Kuna selle seaduse eelnõu — vähemalt esialgu — jääb nüüd aga maksuma panemata, siis tekib mitmete kutsealade juures arusaamatusi ja lahkavamusi, kas nad kuuluvad Tööliste töölepingu seaduse alla või mitte, näit. kin- tinnusseltside agendid, poesellid, kelnerid jne.

Töölisühistu ringhäälingusse.

Mitmetel tööliste koosolekutel on avaldatud soovi, et meie ringhäälingu kavva võetaks ka otselt töölistkonda huvitavad ettekanded, näit. ettekanded uute sotsiaalseaduste kohta jne. Vastavate soovivaldustega esinesid Riigi Ringhäälingu ees ka E. Töölisühingute Keskkliit ja Töölistkoda. Nüüd ongi ringhääling otsustanud selle küsimuse jaatavalt. Vastavate ettekannete korraldamine on otsustatud jätta Töölistkoda hooleks.

Artur Pank E. Töölisühingute Keskkliidu Lõuna-Eesti organisatoriks.

E. Töölisühingute Keskkliidu juhatuse koosolekul 14. jaan. k. a. otsustati palgata Keskkliidu Lõuna-Eesti organisatoriks Artur Pank Tartust, alates 1. jaan. 1937. a.

Senini A. Pank oli juba kauemat aega Tartu Töölisühingute Keskkliidu organisatoriks. Organisatori palkamiseks Tartu Töölisühingute Keskkliit sai senini toetust E. Töölisühingute Keskkliidult, mille eest organisator pidi tegema organiseerimistööd ka teistes Lõuna-Eesti keskustes. Kuna organisator aga kohapeal alati oli seotud jooksva asjaajamistöoga, siis ei olnud tal senini kuigi palju võimalik teha organiseerimistööd teistes Lõuna-Eesti linnades, näit. Valgas, Võrus, Peteris j. m. Neil põhjusil E. Töölisühingute Keskkliit pidaski soovitavaks, et Lõuna-Eesti organisator jääks otseselt E. Töölisühingute Keskkliidu juure. Samal seisukohal oli ka senine organisator Artur Pank, arvates, et tal nii on parem teha organiseerimistööd.

E. Töölisühingute Keskkliidu Lõuna-Eesti organisatori Artur Pank'i otseseks tööpiirkonnaks oleks Tartumaa, Peterimaa, Võrumaa, Valgamaa ja osa Viljandimaad ühes neis maakondades olevate linnadega.

Muudatusi E. Töölisühingute Keskkliidu juhatuses.

E. Töölisühingute Keskkliidu ajutine juhatuse oma koosolekul 27. jaan. k. a. otsustas kutsuda juhatusse Rudolf Petersoni Tartust, kes on E.

Rätsepätooliste Liidu ja Tartu Rätsepätooliste Ühingu juhatuse liige.

Sisekaitseülema poolt E. Töölisühingute Keskliidu ajutisse juhatusse määratud liige A. Kaera teatas 26. jaan. k. a., et ta lahku E. Töölisühingute Keskliidu ajutisest juhatusest, sest olukorras, kus on antud luba Poola tööliste sissetoomiseks, arvestamata E. Töölisühingute Keskliidu eitavat suhtumist sellele, ei saa ta enam täita oma ülesandeid E. Töölisühingute Keskliidu juhatuses.

Elektrikute Ühingu astus E. Töölisühingute Keskliitu.

E. Töölisühingute Keskliidu juhatuse koosolekul 14. jaan. k. a. otsustati võtta vastu keskliidu liikmeks Elektrikute Ühingu Elektrikute Ühingu on 64 liiget. Ühingu on Tallinnas Lühikejal 6 oma ruumid ja ta väljaandel ilmub elektrotehniline ajakiri „Elektrik“.

Maatöölise ja Väikemaapidajate Koja teateid.

Põllutööliskonda puutavas osas töötas Koda välja uue põllutöölise tööolude, haiguskindlustuse ja vanaduse, invaliidisuse ning järelejäänute kindlustamise seaduste üksikasjalised teesid ja esitas need Põllutöölise ning Sotsiaalministeeriumile ja Põllutöökojale, rõhutades peale selle korduvalt nende normide väljatöötamisele asumise tarvidust. Vastavalt sellele ongi Põllutööliskonda võetud täies ulatuses üles põllutööliskonda puutuvate seaduste ajakohastamine ja uute põhimõtete väljatöötamine. Sellekohase komisjoni tööst on osa võtnud ka Kojas esindaja.

Samuti on Koda üles tõstnud põllutöölise lasteabiraha ja premeerimise küsimused, millised tohiks olla maatööliskonna töö- ja palgaolude parandamise kõrval mõjuvamateks teguriteks ja suudaksid loomulikult teha ilma kunstlikkude kitsendusteta kõita töökäsi põllumajandusega. Ka need seisukohad on juba esitatud Põllutööliskonnale ja Põllutöökojale.

Riigimõisade tööliskonna töötingimuste, palga- ning korteriolude ja leibkondade suuruse kohta teelikkude andmete kogumiseks viib Koda k. a. veebruaris läbi vastava ankeedi. Kõik vajalised eeltööd selleks on juba tehtud. Saadud tulemused töötatakse läbi ja põhistatakse neile Kojas seisukohad riigimõisade tööliste olukorra parandamise asjus.

Maatöölise büdžeti uurimise läbiviimiseks on Koda koostanud üleriiklikus ulatuses uuritavate leibkondade ja instruktorete võrgu, kellele vastavate materjalide kättesaamine algab niipea, kui need on trükist ilmunud.

Rahvasteliidu Tööbüroo kaudu on hangitud mitmesuguseid materjale maatöölise kohta maksamapandud seaduste üle välismaadel.

Koja esindajad on mitmel korral võtnud osa Riigimajandusnõukogust, kus võeti vastu Kojas parandusettepanekud Asundusmaade ja Maakapitali seaduse kohta, Tariifinõukogust, põllutöölise õnnetuspensionide peakomisjonist ja komisjonidest jne

Juriidilise nõuande töö alal on Kojas tegevus järjekindlalt laienemas. Mõõdunud kuu

väljel anti Kojas büroos suuliselt nõu 27 isikule ja kirjalikult ligi 30 korral. Et aga seda nõuandetööd viia ka kohtadele, otsustas Kojas juhatuse luua nõuandetöökohad peale Tallinna veel Tartus, Rakveres, Võrus, Pärnus, Viljandis, Lihulas, Kurssaares ja Keinas, astudes selleks kontakti kohapealsete advokaatidega.

Valijasmeeste informeerimiseks Kojas senisest tegevusest ja lähema tuleviku ülesannetest on Koda asunud korraldama valijasmeeste konverentse. Esimene sellesarnane peeti pühapäeval, 31. jaanuaril s. a. Pärnus kohaliku Kaubanduskooli ruumides, kus Kojas sekretär-eriteadlane ja nõunik andsid ülevaate Kojas tööst, tähtsamatest maatööliskonda puutuvatest seadustest jne. Läbirääkimiste all, millised olid väga elavad, käsitleti põllutöölise töövahetalituse ala, tööliste palga- ja tööolude parandamist jne. Veebruaris peetakse säärased koosolekud Rakveres, Viljandis ja Tartus.

Väikemaapidajate alal on Koda määratud kindlaks oma ülesanded väiketöölise korrustusküsimustes, mis esitatakse heakskiitmiseks täiskogule. Siin ootavad tähtsamate aladena lahendamist kõigepealt maakorralduse küsimused nii seniste väiketöölise eraldamistöö kiirendamise kui ka uute eluasemete juureloomise alal asundustegevuse kaasabil. Väiketöölise tasuvuse tõstmisel peab Koda vajalikeks puuvilja- ja aiasaaduste turu korraldamist ja laiendamist ning hindade reguleerimist ja kanamunade turustamise kulude vähendamist munamüügi ümberkorraldamise teel. Samuti osutub väikemaapidajate korrustamise seisukohalt tarvilikeks ehitusmaterjali saamine jõe- ja kohaste hindadega nii elu- kui ka majandushoone- te püstitamisel. Raskusi valmistab väikemaapidajate ja maatööliskonnale ka kütteküsimus, kuna küttematerjalide hinnad on tunduvalt tõusnud. Olukorra parandamiseks on Koda asunud astuma samme turbakütuse laiendamiseks ühistegelisel alusel ja tarbepuute ning ümbertöötamiseks kõlbmatu metsamaterjali hankimiseks soodustatud hindadega. Põlevamate põllumajanduslikkude küsimuste üle on Koda esitanud juba märgukirju vastavatele asutustele ja Kojas nõunik korraldanud nõuandetööd nii Kojas büroos, raadios (24. I), kõnekoosolekul (Rael j. m.) ja ringreisidel maal, milliseid mõõdunud kuul sooritati 2 — üks neist Harju-, teine Pärnumaal.

Kultuuriliste küsimuste sarjas esitas Koda ühenduses kutsekoolide võrgu kujundamisega Haridusministeeriumile oma täiendavad seisukohad kutsehariduse korraldamise kohta maatöölise ja väikemaapidajate seas. Esitises mainitakse, et tööstuse pideva laiendamisega väheneb tööjõu hulk põllumajanduses, mis sunnib paratamatult põõrama hoolsat tähelepanu maatööliskonna probleemidele, et seda, mis jääb puudu tööjõu koguselt, võita tagasi selle kvaliteedilt. Viimase sihi saavutamisel on aga ääretu ülesanne täita kutsehariduslikel õppeasutustel, ja seda eeskätt põllutöölise kutsealase ettevalmistamise alal. Teiselt poolt on aga õppinud põllutöölisega saavutatav tööjõudluse tõus ka üheks eelduseks talumajanduse paremale tasuvusele, milline asjaolu omakorda võimaldab maksa tööliste kõrgemaid tasusid jne. Põllutöölise ettevalmistusametustena tuleks Kojas arvates sobivamate tüüpidenäe kõne alla: 1) kas üheaastase kursusega põllutöökoolid või vastavad eriklassid põllutöökoolide juures, või 2) uues kutsehariduslikkude õppeasutuste seaduse eelnõus tä-

hendatud põllumajanduslikud rahvakoolid. Järgnevalt rõhutatakse märgukirjas, et esialgu avataks vähemalt ka kaks kuni kolm väiketalundite-erikooli ühes eeskujulike väiketaludega õpilastele praktiliseerimise võimaldamiseks.

Samuti pöördus Koda Eesti Haridusliidu poole, et viimane asuks koostama töökava maatöölise ja väikemaapidajate kultuurilise taseme tõstmiseks, esitades ühtlasi oma seisukohad selle töö suuna kohta.

Lõppeks peab märkima, et kontakt Koja valijaringkondadega pidevalt tiheneb, mida tõendab ka büroo kirjavahetuse järjekindel paisumine: nii oli Koja esimesel tegevuskul — möödunud detsembris — sissetulnud kirju 56, väljalainud 123, kuid k. a. jaanuaris juba vastavalt sissetulnuid 128 ja väljalainuid 323.

Maatöölise ja Väikemaapidajate Koja Täiskogu koosolek peeti laup., 6. veebr. s. a. Tallinnas, millise päevakorras oli tähtsama punktina põllutöölise puuduse küsimus. Sellest probleemist andis pikema ülevaate Koja sekretär-eriteadlane A. Vaigo, kes näitas arvudele tuginedes, et üldist töölise puudust maal ei ole, mis tingiks välistöölise sissetoomist. Sama toonitasid kõik Koja saadikud. Lõppkokkuvõttes asus koosolek seisukohale, et välistöölise sissetoomist tuleb pidada mittetarviliseks, kuna Eestis pole veel kaugeltki ära tarvitatud kõik tööjõu reservid, pole võetud tööliskonna olundi parandamiseks ette olulisi muudatusi, mis loomulikult teeksid töökäsi maaga, ega kasustatud kaugeltki veel kõiki võimalusi tööjõu tarviduse vähendamiseks mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise läbi.

A. Vaigo.

Töölisanemate arv kasvab.

Rõõmustaval viisil näeme, et terves reas Tallinna käitistes, nende hulgas ka mitmes suuremas, on töölised arusaamisele jõudnud töölisanemate valimise tarvilikkuses. Elukalliduse tõusu ajajärgus, mis Tallinnas eriti korterite hinna tõusust avaldub, viib töölised ikka enam ja enam arusaamisele, et oma olukorra parandusele võib kaasa aidata organiseeritud jõud. Sealjuures ei tohi töölised unustada ka ametiühingute tähtsust töölise olukorra üldises parandamises ja peaksid leidma tahet ja aega ametiühingute tööst osavõtmiseks.

Praegu on käimas töölisanemate valimised järgnevates Tallinna käitistes:

- Kopli Kinnisvaravalitsuse töökodades, Estokammis,
- Tallinna Siiditööstuses,
- E. T. K. Kopli Metallitööstuses,
- Schocheri auruvärvimistööstuses,
- A.-S. Eesti Kunstsarvetehases.

Kuna valimiseadused ja määrused on kaunis keerulised ja tihti valimistel tehakse vigu, mille tõttu valimisi võidakse tühistada, siis on tarviline, et valimiskomisjoni liikmed juhtnöörade saamiseks pöörduksid kompetentsete isikute ja asutuste poole. E. Töölisühingute Keskkomitee toetab kõigiti töölisanemate valimist ja on alati valmis asjatundlikku nõu andma valimiste korraldajateks läbiviimiseks.

Ühtlasi on tarviline, et värsked töölisanemad võtaksid osa E. T. Keskkomitee poolt korraldatavatest töölisanemate ja ametiühingute esindajate koosolekustest, kus aruannete all töökohtadelt kerkib üles huvitavaid küsimusi, mis kõigile töölisanematele on tähtsad ja aitavad kaasa nende töös kohtadel.

J. Jalaja.

A.-S. Franz Krulli töölise üldkoosolek.

8. veebruaril pidasid F. Krulli töölised käitise ruumes üldkoosolekut. Koosolekuse võtsid osa üle poole käitises töötavatest töölisest.

Koosolekut juhatasid Reining ja Tois, protokolllis Harjo.

Käitise töölised leidsid, et ei saa rahuld olla uutesse palgaramatutesse sisse kantud töötasu normidega ja on palgaraamatud tagasi andnud. Samuti leiti, et palgad praeguse elukalliduse juures ei vasta äraelamise nõuetele, ning otsustati nõuda, et töötasu saaks suurendatud 10%. Mõlemad otsused tehti ühel häälrel. Samuti otsustati anda tööliskogule volitus nõudmise mitterahuldamise korral välja kuulutada töötuli seaduses ettenähtud korras.

Arutamisele tuli välistöölise sissetoomise küsimus, mille kohta võeti vastu üksmeelselt järgmine resolutsioon:

„A.-S. Franz Krulli töölise üldkoosolek asub välistöölise Eestisse toomise küsimuses eitavale seisukohale. Kiidab heaks E. T. Keskkomitee ja Tööliskojade seisukohad selles asjus.

Välistöölise Eestisse toomine ei halva üksnes tööliskonna rahulist tötatet, vaid häirib praegust kodurahu ja riivab valusasti ka tema rahvustunnet. Eesti tööline on tuntud sitke ja tubli töömehena terves maailmas. Ei saa siis ka tösi olla, et tema omal kodumaal ei jõua „kiviõli“-härradele niipalju põlevkivi maa alt välja tuua, et neil oleks võiks jooksta. Kõiges selles on vaid süüdi madalad palgad ja viletsad töötingimused, mis ka selguvad „Kiviõli“ dir. H. Meeritsa seletusest ajakirjandusele.

Kodumaal on kiulluses vaba tööjõudu, maksku aga „Kiviõli“-härrad töötingimustele ja elukallidusele vastavat töötasu. Siis alles on nad töösturid ja võivad kindlad olla, et omavad lihkese aja jooksul suure produktiivivõimega tööliskaadri, kes võib neile maa alt niipalju põlevkivi, et õli jookseb vahtpidamata senikaua kuni jätkub „Kiviõli“-härradel Eesti pinnal seda Eesti rahvalt omandatud vara — põlevkivi.“

Koosolekul tekkinud küsimuste all Reining selgitab puhkuse vaheraha saamise arenemikäiku. Üldiselt puuduvad vaheraha saamiseks rahulikult teel väljavaated ja ainuke teena jääb kohtukorras asja lahendada.

Estonia vorstivabriku palgatüli lahendamised.

Teatavasti esitasid Estonia vorstivabriku töölised mineva aasta lõpul palgaolude parandamiseks kollektiivse nõudmise, mis haaras 50 töölise ümber ja mille läbiviimiseks valiti kolmeliikmeline komisjon.

1. jaoskonna tööinspektori vaheltsobitamisel läks korda leida kokkulepet vabriku juhatuse ja töölise vahel, nii et tööseisak jäi ära.

Uus palgakokkulepe sisaldab rea olulisi vastutulekuid töölisele, mille tõttu töölise palga kogusumma suurenes 700—800 krooni võrra kuus.

Uus kokkulepe sisaldas järgmisi olulisi muudatusi: kauplustest tagasitoodud saadusi ei arvata enam töölise poolt valmistatud saaduste kogusummast maha. Mahaarvamisele kuuluvad ainult valmistamisriike tõttu hävitamisele ja ümbertöötamisele minevad saadused. Meistrid arvatakse tükitöö palgast maha eripalgale.

Saaduste valmistamistasu tõusis 1—1,5 senti kilogrammit.

Palgalise puhkuseaja eest saadav tasu arvatakse tegelikult saadud tükitöö tasu alusel.

Leping, mis hakkas maksma 1. jaanuarist 1937. a., on sõlmitud määramata aja peale ja omab kollektiivlepingu jõu.

Nurinat tekitab töölise kategooriatesse jagamine, mille alusel arvatakse tükitöö tasu. Samuti garanteeritud põhipalk on madal: meestel 150 ja 120 senti päevas.

Mis puutub vorsti- ja lihatöölisesse, kes töötavad vähemates vorstitööstustes, siis nende palga- ja tööolud on veelgi halvemad. Tööaja suhtes on tihti eksimusi, mille tõttu ka tööinspektsioonil on tulnud ettevõtte omanikke karistada.

Vorsti- ja Lihatöölise Ametiühing on asunud energiliselt oma kutseala töölisi organiseerima, et ühiselt saavutada oludekohasemaid töö- ja palgatingimusi. J. Jalaja.

Pottseppade kollektiivleping ülesõeldud.

Tallinna Pottseppade-ahjutöölise Ühingu ja selle ala tööandjate vahel 1935. a. mais sõlmitud kollektiivleping lõppes neil päevii.

Omaaegse eduka palgavõitluse tagajärjena oli see üks esimestest kutseühingute poolt läbiviidud kollektiivlepingutest meil, ja sellisena eeskujuks mõnelegi kutseühingule nende palgavõitlustes. Nüüd, kus tööandjad üksteise järele lepingu üles on ütelnud, seisab Ahjutöölise Ühing jälle raske ülesande ees — kindlustada oma liikmetele korralikku töötasu.

Silmaspidades asjaolu, et nimetatud kollektiivleping püsis 1935. aasta läbi, mil alles algas praegune tunduv tõusuaeg ehitustegevuses, milline tugevat mõju avaldas pottseppade tööalale, paistab imelikuna nähe, et nüüd ei leita enam võimalusi kollektiivlepingut pidada, nüüd, kus käesoleva aasta alul seisukord sel alal veelgi tõusis ja viimasel ajal isegi teatavat stabiilsust ja kindlust osutab, kuna olemasolevatel andmetel pole karta niipea langust ehitustegevuses.

Otsides siis kollektiivlepingu ülesõetlemise teelisi põhjusi, leiame lähemal vaatlusel järgmist: Esiteks töölised on kriisiaegadest saadik kaotanud vähemagi majandusliku aluse ja reservid. Elatakse vaevalt n.-ü. peost-suhu ja seetõttu kaotatakse tugi perioodiliselt korduval hooaja vaheajal, talvel. Talvine ajutine tööpuudus ei näita ju kainealvatel veel mingit hädaohtlikku langust tööturul, kuid inimesed, olles kindlustamata olukorras, hirmuga hädasse jääda, hakkavad püüda tööd üks-teise eest, sealjuures alla surudes tööhinda. Tõuke ja hoo selleks annavad veel asjaolud, mis „Töölise Hääl“ eelmises numbris pikemalt kirjeldatud. („Pottseppade päevamuredest“.)

Teine põhjus kollektiivlepingu lagunemiseks on töösturite ja ettevõtjate hoolimatu suhtumine töölisesse. Kärmed kasutama konjunktuuri hooajal, on nad aga väga ettevaatlikud langusperioodide puhul. Neil aegadel mitte omades suuri vahetuse võimalusi, tõmbutakse tagasi, elatudes hooaja küllaldasest teenistusest, mida aga kahjaks ei saa ütelda töölise teenistuse kohta, või mõnest muust ärist ja jäetakse külmalt saatuse hooleks töölised. Viimased karja kaupa vallandatutena ja enamasti kogenematutena tööde kauplemises hakkavad aga siis eelpoolkirjeldatud viisil tööhindu alla suruma.

Siis oleks veel märkida üks tähelepanuväärne nähe töösturite suhtumises töölisesse ja viimastega sõlmitavaise lepinguisse. Mitme tööandja isiklikudest välendustest võib tähele panna, et peetakse endile nagu koormavaks ja alandavaks mingit kollektiivset lepinguvahekorda töölisega ja kohustusi viimaste vastu. Näiteks ei sisaldanud ülesõeldud kollektiivleping muud kui seadusepärastest nõuetest koosnevat kollektiivset töölepingut, kusjuures aga oli ette nähtud ka tagatistrahv lepingu täitmata jätmise ja rikkumise korral ning kutseühingu esindajate kontrolliõigus töökohtadel lepingu täitmise üle. Töösturid ja ettevõtjad, peale mõne üksiku, pidasid tarvilikkudeks ja vastuvõetavateks kollektiivlepingu töötingimusi (ka hinnakirja), kuid paljudele näis vastuvõetamatu just see, et töölised on õigus nõuda nende tingimuste täitmist. See ei mahu kuidagi mõnegi ettevõtja mõttekäikusse.

Loodame, et kuuldavasti suure innuga organiseerivate töösturite organisatsioonide kaudu ehk hakatakse neile sisendama arenenumat, ajakohasemat ja elulähedasemat mõtteviisi, mis lubaks neil pidada töölisi endiga samaõiguslikeks kodanikeks, kellega vastastikuseid kohustusi kanda pole häbi. Siis ehk langeks järgmise kollektiivlepingu sõlmimisel ära hulk „põhimõttelisi“ lahkavimisi ja vastolusid ning kollektiivleping oleks mõlemale poolele mitte mingi surveavaldus või koorem, vaid see, mis ta tegelikult on: tööandja ja töövõtja vahekorda korraldav, elutingimuste ja õiglusnõudele vastav kollektiivne kokkulepe, eelduseks rahulikule ja stabiilsele olukorrale nende vahekordades.

R. H. Palm.

Märkmeid E. Toidu- ja maitseainete töölise ametiühingu tegevusest.

Tööliskonnas tekitab pahameelt asjaolu, et uus pagaritööstuse öötöö keelu seadus ei ole lahendanud puhkepäevade töö keeldu ettevõtjate kohta. Ametiühing oma esindajate kaudu vastavates komisjonides ja märgukirjades vas-

tavatele asutustele on korduvalt seda nõudnud. Meile seletatakse, et öötöö keeluseadust ei saa lahendada koos puhkepäevade seadusega. Teatavasti on puhkepäeva seaduse rikkumise eest palju väiksem karistusnorm kui öötöö keeluseaduse rikkumise eest.

Kuna töölisele on keelatud puhkepäevadel töötamine, ettevõtjat aga seadus ei keela töötamast puhkepäevadel, on töösturid asunud „osauhisuste“ ja „usaldusühingute“ moodustamisele. Tehakse töolistest ettevõtte kaasanikud, et puhkepäevadel võimalikult rohkem saaks saadusi valmistada ja neid esmaspäeva hommikul vara turustada.

E. Toidu- ja maitseainetetöölise ametiühingu poole pööras soovivaldusega Tallinna Pagari- ja Leivatöösturite Meistrite ühingu esimees A. Tralla, et ühing kutsuks kokku peakoosoleku ja arutaks tekkinud olukorda. A. Tralla väidab, et ettevõtjad loobuvad siis puhkepäevast tööst, kui esmaspäeva hommikuti võiks tööga alata senise kella 5 asemel kell 3 hommikul. Siis polevat tarvidust puhkepäevadel töötamiseks, kuna saadusi saaks parajaks ajaks turustada. Juhatus küsimust kaalunud ja arvesse võttes, et Tallinna Pagari ja Leivatööstuse Meistrite Ühingu tasub peakoosoleku kokkukutsumise kulud, otsustas 24. jaan. s. a. kokku kutsuda peakoosoleku.

Koosolekul kaaluti tekkinud olukorda ja jõuti otsusele, et töösturite nõudmisele ei saa vastu tulla. Toonitati, et küsimuse arutamine on varajane, kuna alles lõpetasime Toompeal käimise.

Loodeti, et osanikud ei lepi ainult sellega, et puhkepäevadel saavad töötada, vaid nõuavad ka puhtastkasut osa. Teadlik tööline kunagi oma õigusi ei tohiks müüa selleks, et ettevõtja pilli järgi tantsida.

*

E. Toidu- ja maitseainetetöölise ametiühingu peakoosolekul valiti šokolaadi-, komveki- ja biskviiditöölise osakonna juhatus, kuhu kuuluvad kõigi Tallinnas asuvate suuremate schok., komp.- ja biskviidivabrikute töölised esitajad. Osakonna juhatusse kuuluvad: N. Narva, Sürje, Hio, E. Marvits ja M. Esman. Juhatus kavatses organiseerida kõik teadlikud vastava ala töölised kutseühingusse, et siis ühiselt palga- ja töötingimusi parandama hakata. Lähemal ajal luuakse kontakt ka provintsi linnades töötavate vastava ala töolistega, et ühiselt oma elu-olu parandada.

*

Käesoleva aasta märtsikuul möödub 20. ajast, mil ellu kutsuti Jahutöölise ametiühisus. E. Toidu- ja maitseainete töölise ametiühing on tähendatud ühisuse üks järglasi. Peakoosolek otsustas aastapäeva vääriliselt pühitseda ja mälestuseks albumi välja anda. Korraldustööde läbiviimiseks valiti juhatusse abiks 7-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad endised tegelased: J. Vellamaa, J. Aman, J. Mägestik, A. Põllupüü, V. Jürgenson, R. Kolga ja H. Leismann.

*

Lähemal ajal kavatses juhatus organiseerida hakata tubakatöölisi. Varemattel ae-

gadel kuulusid osa tubakatöölisi kutseühingusse, praegu on see ala täiesti organiseerimata. See töö peaks kaunis kerge olema, sest töölised on koondunud Tallinnas peamiselt kolme suuremasse tubakatööstusesse, pealegi on neist üks ühistegelise ettevõtte, kes muidugi tervitab ametiühingu algatust.

E. Loot.

Tallinna Rätsepatöölise Ühisuse aastapeakoosolek.

Puhkepäeval, 31. jaanuaril k. a. pidas Tallinna Rätsepatöölise Ühingu oma aastapeakoosoleku. Koosolekust osavõtt oli elav ja kutseühingusse astus üsna rohkesti uusi liikmeid. Asjalik töökoosolek H. Viimanni ja R. Valmi juhatusel osutus põhjalikult läbi päevakorras olnud küsimused ja näitas rätsepatöölise üksmeelt ühel häälel vastuvõetud otsustes oma seisukohta avaldades.

Ühisuse tegevuse aruande 1936. a. kohta esitab ühisuse esimees A. Oja ja kassaaruande laekur A. Luber. Kassaaruande 1936. a. tegevusaasta kohta näitab Kr. 168,42 ülejääki ning on kulude ja tulude osas tasakaalus Kr. 726,94. Ühingu on majanduslikult kindlal jalal, kuna omab erikapitale üle 4000 krooni, sealjuures tegevusekapitali, mida võib kasutada tegevuse laiendamiseks, Kr. 1383,94.

Rätsepatöölise praegusest olukorrast ja kutselisest organiseerimisest kõneles ühisuse asjaajaja Oskar Pärn. Kõnele poolt esitatud seisukohtade ja järgnevalt peetud läbirääkimiste kokkuvõtteks võeti üksmeelselt vastu järgmine resolutsioon:

1. Koosolek tunnustab Tallinna Rätsepatöölise Ühisuse kõikide Tallinnas asuvate rüetustööstuse alal töötavate palgatöölise kutseorganisatsiooniks, mille ülesandeks rüetustööstustes töötavate palgatöölise huvide igakülgne kaitsmine.
2. Konstaterib, et rüetustööstustes töötavatel palgatöölistel ja nende kutseorganisatsioonil Tallinna Rätsepatöölise Ühisusel pole midagi ühist küsitööstuskojaga, milline omalt konstruktsioonilt, ülesandelt ja ka koosseisult on küsitöösturite avalikõiguslik kutseesindus. Rüetustöölised soovivad kuuluda Tööliskojade alla, volitades ühisuse juhatus astuma samme, vastava seaduse muutmiseks nii, et ka rüetustöölise arvukas pere saaks kajas esinduse.
3. Avaldab soovi, et Töölilide lahendamise seadust muudetakse selliselt, mis võimaldaks Rätsepatöölise Ühisusel esineda töötülilide puhul võrdse lepingu kuuluda ilma keerulise volitamisprotseduurita, mis eriti raske teostada pisitöökodade ja kodutöölise töötülilide puhul.
4. Teeb juhatusle ülesandeks astuda samme, et kõikidele rätsepatööstuse töölilistele (ka kodutöölilistele ja koduabidele) antaks välja palgaraamatud, nagu näeb seda ette Tööliliste töölepingu seadus.

5. Peab õigustataks, et palgalise puhkeaja õigust laiendataks kõikidele rätsepatööstuse töövõtjale, kaasa arvatud ettevõtjatele töötavad kodutöölised ja koduabilised.
6. Tunnistab tarvilikuks kõikide rätsepatöölise arvamise haiguskindlustuse ja muude sotsiaalsete eeltingimuste alla nende kehtiva panekul (vanaduse ja invaliidsuse vastu kindl. jne.).
7. Kohustab juhatust astuma samme, et rätsepatöökodades nõutaks enam töökaitseaduste täitmist, et ületunnitööde eest makstaks seadusekohast kõrgemat tasu ja käitisevanemate valimised teostataks neis töökodades, kus töölise arv seda võimaldab.
8. Protesteerib „Päevalehes“ nr. 22 kellegi rätsepameistri poolt avaldatud kõmuliste väidete vastu, nagu teeniks rätsepatöölised mõnes töökojas 130—160 kr. kuus. Tegelikud palgad ka 1. järgu töökodades on 2—3 korda madalamad.
9. Kutsub üles kõiki riistetöösturite töölisi koonduma tihedalt oma kutseühingu ümber oma eluliste nõuete läbiviimiseks palga- ja töötingimuste parandamise alal.

Sama üksmeelselt kinnitati ühisuse eeloleva tegevusaasta töökava, mis võrreldes möödunud aasta tegevusega on üsna avar ja mitmekülgne, sisaldades rea ülesandeid organisatsioonilise (liikmete arvu tõstmine kaheksakordseks) majandusliku ja sotsiaalse olundi parandamiseks ning kultuurilise ja seltskondliku tegevuse arendamiseks. Nii töötab ühisuse juures üsna intensiivselt „ametiühinguliste küsimuste ja organisatsioonitöö tehnikka õpiring“ asjaajaja O. Pärn'a juhatusel. Eelarve tasakaalus Kr. 1340.— kinnitati juhatuse poolt esitatud kujul. Ühisuse juhatuse ettepanekul sama üksmeelselt tunnistati tarvilikuks asjaajaja palkamine ja määrati palgakrediidiks Kr. 75.— kuus.

Uude 9-liikmelisse juhatusse pääsesid: A. Ermos, A. Luberg, A. Oja (endine ja uus esimees), K. Tolmusk, K. Palm, H. Pargaäär, H. Sauemägi, E. Rajasalu ja V. Kurmiste.

Revisjonikomisjoni valiti Silvere, Sigi, Baaring, Unkivi ja Hammer. Otsustati ühisuse juurde luua sotsiaaltoimikond, mille koosseisu valiti Vihmann, Valm, Berger, Villemson, Portsmuth, Idam ja Vill.

Ühisuse peatoimikonda valiti järgmised 7 liiget: Kink, Vill, Murd, Jener, Keskküla, Rubin ja Vilberg.

Uus juhatuse on asunud energiliselt töökavas ettenähtud ülesannete täitmisele.

O. P.

Elektrikute ühingu tegevusest.

Teisipäeval, 26. jaanuaril olid Tallinna Elektrikute ühingu liikmed oma korralisel peakoosolekul. Koosolekut juhatas A. Tepp ja V. Hapsal, protokolliidid R. Kipp ja R. Vokka. Möödunud aasta tegevuse kohta andis aru ühingu esimees O. Gerber.

1935. a. otsustas peakoosolek tunnistada Elekt-

rikute Koja asutamise tarvilikuks ja tegi juhatusele ülesandeks koja asutamiseks samme astuda. Juhatuse alustas otsuse kohaselt ka eeltööd tegema, tegi kulutusi, kuid hiljem selgus, et valitsus siiski võttis Elektrikute koja kohta eitava seisukoha. Praeguses olukorras on nüüd osa elektrikuid Tööliskojas all, osa Käsitööliskojas all, kuna umbes 60% elektrikuid, kes töötavad väikeettevõtetes ja oma käe peal, ei kuulu ühegi koja alla. On küll arvamisi, et need kuuluksid Käsitööliskojas alla, kuid täit selgust pole tänaseni.

Töölud möödunud aastal olid rahuldavad, väljaarvatud kevadine poolaasta, kus oli tunda tööpuudust, mis aga on igaastane nähe. Suurt muret teeb töötasu allaminek, milline nähe on täiesti krooniliseks läinud, kui võtta arvesse 1926. a. hinnad. Töötasu on langenud aast-aastalt, nii et võime 1936. a. seda arvestada 50% 1926. a. hindadest. Suurkäitistes on siiski olukord parem, töötasu kõikumisi peaaegu kas ei ole, või on need kaunis väikesed. Ainult põlevkivitööstuse rajoonides kurdetakse odavate palgatingimuste üle. Töötasu allaminekus on süüdi peamiselt küll töötegijad ise ja osalt ka võõra tööjõu tungimine elektritööstuse alale.

Tõsi on, et õppimise võimalused on väga piiratud, kuid hea tahtmise juures saaks ju sellest üle. Tuleks tõsiselt enesearendamisele rõhku panna, sest tulevikus seab elektri-kutseala kindlasti suuremad nõuded esile. Et selles suhtes loiid ollakse, seda näitab ühingu poolt korraldatud kursusest osavõtt. Häbeneneda oma oskamatust on äärmiselt halb nähe.

Ühingu hakkas välja andma elektrotehnilist ajakirja, mis peaks olema tõhusaks abiks Eesti elektrikutele. Ühingu algatus on soodsast vastuvõttu leidnud, sest ajakirja kaudu omandatakse mõndagi teadmist, mis paljudel puudus.

Ühingu võttis endale suuremad ruumid Lühikejalg 6, kuhu on koondatud kogu ühingu asjaajamine, on soetatud juure mööblit, oleks küll veel mõndagi vaja, kuid aineeline külg ei võimalda.

Kavatsusel on korraldada liikmeile kord nädalas ühingu ruumes kooskäimisi, kus saaks liikmed omavahel arutada mitmesuguseid ette tulevaid küsimusi.

Ühingu astus aasta lõpul ka Eestimaa Töölisühingute Keskkliidu liikmeks, et lähemat kontakti saada teiste kutseühingutega.

Ühingu osakonnad Pärnus, Viljandis, Narvas, Suure-Jaanis osalt tegutsevad, osalt aga liikmete loiduse tõttu on tegevusetu. Oleks vaja rohkem selgitustööd, kuid jällegi takistab aineeline külg. On loota uute osakondade avamist põlevkivirajoonis, kus töötab arvukas kogu elektrikuid. Kassaraanne näitab tulusid Kr. 588.42 ja kulusid Kr. 553.46. Eelarve võeti vastu juhatuse poolt esitatud kujul Kr. 955.— tasakaalus.

Juhatuse valiti: esimees O. Gerber (P.P.P.-vabrik), abiesimees J. Lune (Kapsi ja Ko.), sekretär R. Kipp (firma P. Pallo), abisekretär R. Klaas (iseseisev), laekur A. Tepp (iseseisev), abilaekur V. Avik (iseseisev), varahoidja H. Hapsal (Eestisiid); revisj-kom.: R. Kips, R. Friedberg ja R. Vokka.

Peeti tarviliseks asutada oma matusekassa, sest suurem enamus elektrikuid ei ole haigekassa all.

Kõne all olid ka tulevased töövõimalused: Peeti soovitavaks, et juhatuse astuks vahemeheks töö-

andjate ja liikmete kui töövõtjate vahel, eriti maal ja alevites, kus on teostamisel elektrofitseerimise eeltööd.

O. Gerber.

Tartu Rätsepatöölise Ametiühingu koosolek.

Tartu Rätsepatöölise Ametiühisus elas möödunud aastal üle tõusuajajärgu. Ühingu liikmete arv, mis paaril-kolmel eelviimasel aastal oli langenud ühingu ajaloos ennenägemata madalale, arvult 90, tõusis uuesti ligemale kolmekordseks ja seda just ühingu juhatus energilisel tegevusel, nii et kui m. a. augustikuus asuti palgaolusid korraldama, oli juhatus seljataga ligemalt 250 liiget.

Tööhindade korraldus nõudis ühinguult palju vaeva, sest läbirääkimised ja kollektiivlepingutele allkirjade kogumine võttis aega üle ühe kuu, mille tulemus oli, et saadi 15% nõutava 25% asemel, eelmise aasta tariifi alusel. Suurema enamusega läks korda lepingut sõlmida, jäid ainult välja kaks juudi soost äripidajat, vennad F. Kaplan ja M. Kaplan. Ühingu kuulutas neile välja boikoti, keelas ära oma liikmetele neile töötamise, mis ka täitus; kuid leidis siiski ühingu eemalseisjaid eestisoost töölisi, kellel puudub arusaamine ühisesse jõusse ja vist ka rahvuslik tunne.

31. jaan. kell 13 p. l. pidas T. R. Ametiühisus oma aasta-peakoosoleku oma korteris Filosoofi tän. 11, millest ka külalisena võttis osa Eestimaa Rätsepatöölise Liidu esindajana liidu esimees Berger. Liikmeid oli koos 125 ümber. Kuulati ära m. a. tegevus ja aruanded ning kiideti need heaks; võeti vastu 1937. a. eelarve. Juhatus valiti vanas koosseisus tagasi peale ühe: esimees — K. Offril, abid — Karl Kukk ja Adolf Vaaks, sekretär — Voldemar Arula, abideks Jefim Pählapuu ja Kaarel Keskpalu, kassapidajaks — Burghard Oinas, abideks — Vold. Kotsman ja Elmar Soodla. Revisjonikomisjoni valiti: Robert Korp, Arnold Veetla ja Karl Haug. Tartu Töölisühingute Keskliidu saadikuteks valiti Jüri Kask, Karl Haug, Ferdinand Priks, Mart Adamson, Osv. Miitel, Elmar Soodla, Karl Kukk, Jefim Pählapuu ja Ida Adamson.

Käesoleva aasta 18. juunil möödus ühingu asutamisaast 30 aastat. Selleks päevaks kavatseti korraldada pidustused ja anda välja piltidega kaunistatud ühingu album.

V. Arula.

Kaevandustöölise konverents Kiviõlis.

Puhkepäeval, 31. jaan. s. a., peeti Kiviõlis kino ruumides kaevandustöölise konverents, millest osa võttis üle saja töölise.

Konverentsil esines E. Töölisühingute Keskliidu esimees Jüri Voiman ettekandega Keskliidu senisest tegevusest ja tuleviku välja vaatetest, peatudes pikemalt Poola töölise sissetoomise küsimuse juures. Tööliskoja pea-

sekretär I. Rebane esitas ülevaate Tööliskoja senisest tegevusest. Kaevandustöölise ühingu sekretär E. Plakk kandis ette aruande kaevandustöölise ühingu läinud aasta tegevusest, käsitades lähemalt Kiviõli töölise streigi käiku ja selle nurjamineku põhjusi.

Läbirääkimistel, millised järgnesid konverentsi kinnisel koosolekul, rõhutati üksmeelselt, et põlevkivitööstuse rajoonis ei ole mitte töölise puudus ning ei ole mingisugust tarvidust välismaalt töölisi sisse tuua. Küll aga on põlevkivikaevandustes, eeskätt Kiviõlis, töötingimused väga halvad, tööabinõud primitiivsed ja eriti korteriolud väga viletsad. Töölised peavad tihti 10—15 kilomeetri kauguselt tööle käima. Ei võeta igapäevastele töödele. On juhtumisi ette tulnud, kus lubatakse õppinud mäekaevurit ainult siis tööle võtta, kui see muretseb endale ise korteri. Saanud korteri, võeti ta küll tööle, kuid nüüd anti talle lõpparve põhjendusega, et tööline kuulub ametiühingusse. Kiviõlis vallandati tööline, kes on lõpetanud kaevanduskooli ja töötanud mäekaevurina 1923. a. saadik — põhjuseks asjaolu, et tööline kuulus ametiühingusse ja oli töölisvanem. Samuti ei tahetud tööle võtta neid, kes üle 30 a. vanad.

Konverents otsustas üksmeelselt saata märgkirjad Vabariigi valitsusele välistöölise sissetoomise vastu ning vanaduse ja invaliidisuse vastu kindlustamise seaduse ning töölise lastebirahade seaduse maksmapanemise kohta. Samuti otsustati kaevandustöölise ühingu tegevust jätkata, mis oli katkestatud streigi tagajärjel.

Märkimisväärne on veel asjaolu, et Kiviõli juhatus ei anna töölisele koosoleku pidamiseks vabriku poolt ehitatud rahvamaja ruume. Tänu vaid Kiviõli kino omaniku vastutulelikkusele võidi koosolek kino ruumides ära pidada.

Tekstiiltöölise elust.

Kreenholmi töölisnõukogu ja vabrikuvälisuse vahel tekkis arusaamatusi uute palgaraamatute väljaandmise juures. Nimelt anti osa töölisele palgaraamatud välja, milles tükitöö puhul tagatud põhipalk on vähemana märgitud kui töölise poolt teenitud keskmine töötasu. Kokkulepet ei saavutatud ja asja lahendamiseks pöördui vastavate asutuste poole.

Kõigi Narva tekstiilkäitiste töölisnõukogud on hakanud samme astuma, et töölise läbiotsimine töökohast lahkumisel ära jääks. Esiteks on see töölisele alandav ja teiseks aegaviitev, eriti lõunatududel. Pealegi ei ole mõnes käitises aastate jooksul avastatud ühtki varguskatset. Töölised on nõus sellega, et tööle võetakse kohtu poolt karistamata töölisi.

Sindi vabrikutes üleskerkinud palganõudmised liikati vabrikuvälisuse poolt tagasi. Edaspidi sammude astumiseks kokkukutsutud töölise koosolekutele ei ilmunud tarvilisel määral töölisi, mille tõttu palgavõitlus jäi esialgu lahtiseks.

Neil päevil käis sotsiaalminister O. Kask koos teiste kõrgemate ministriumi ametnikkudega tutvumas Sindi töölise korterioludega. Leiti, et osa töölise elamuid ei vasta ajanõudele ja vab-

rikul tuleks asuda töölistele uusi elumaju ehitama. Sotsiaaministeeriumil on kavatsus, et vanade käitiste omanikud lähema viie aasta jooksul viiksid läbi tööliste elumajade järkjärgulise uuendamise. Samuti tuleksid tööliste elukorterid uuendamisele Narva käitistes.

J. J.

Eesti Tekstiiltööliste Ühingu Narva osakonna aastakoosolek.

17. jaanuaril pidas E. T. Ü. Narva osakond Võitleja ruumes aastakoosoleku.

Koosoleku avas ühingu esimees **K a b r a l**. Koosoleku juhatajateks valiti **A n i j a g o** ja **T r e i b e r g**, protokollijateks **T i l k** ja **R a u s s**.

Aruande ühingu tegevusest kandis ette **A. Tilk**. Aruandest selgus, et Narva osakond lühikese aja jooksul on suutnud läbi viia tekstiiltööliste organiseerimise enam kui rahuldavalt. Alles möödunud aasta märtsikuus pandi ühingu alus ja valiti ajutine juhatus. Ajutine juhatus lõpetas oma töö aprillis, millal valiti korraline juhatus ja milliseks ajaks oli ühingu ümber koondunud juba 900 liikme ümber. Praegu on osakonna liikmete arv 1400. Maikuus peetud tekstiiltööliste kongressist võttis Narva osa 25 esindajaga.

Osakonna seltskondlikud ettevõtted on hästi õnnestunud nii ettevalmistuselt kui ka osavõlt. Kursusi peeti käsitöö alal ja kaubanduslike teaduste kohta.

Tegevuse aruanne arvudes on järgmine: üldkoosolekuid 2, esinduskogu koosolekuid 1, naisliikmete koosolekuid 1, juhatus koosolekuid 49, teedehtuid 6, kursusi 2, lõbusõite 2.

Revisjonikomisjoni esimees **A. S ä r g a n d i s** ülevaate komisjoni tegevusest, millest selgus, et ühingu rahaasjad kui ka tegevus on korras.

Rahaline läbikäik: sissetulekuid kr. 1994.—, väljaminekuid kr. 1861.—, ülejääk kr. 133.—. 1937. a. eelarve on tasakaalus kr. 3000.— peal. Liikmemaksu määramise juures, arvestades Narva tööliste odavaid palku, jäädi endise maksusuuruse juure, määrates alammääraks 15 senti kuus.

Organiseerimise tähtsust rõhutas juhatus liige **A. A n i j a g o**.

E. Töölisühingute Keskliidu abiesimees O. R u u s andis informatsiooni Keskliidu praegusest tegevusest.

Osakonna juhatus valimine jäi kevadisele üldkoosolekule, millal lõpevad praeguse juhatus volitused.

Palgaolude korraldamine üldkoosolekul kõne all ei olnud, sest leiti, et otstarbekohasem on, kui neid korraldavad esialgu töölisnõukogud igas üksikus käitises eraldi neis valitsevate palgaolude kohaselt.

Koosolekul, millest võttis osa 450 liikme ümber, valitses üksmeel.

J. J.

E. Tekstiiltööliste Ühingu kongressi kokku.

E. Tekstiiltööliste Ühingu ajutise juhatus poolt on kokku kutsutud ühingu kongress 21. veebr. 1937. a. kell 10 homm. Tallinnas, Töölisvõimla

kolmandale korrale. Kongressil tuleks valimisele ka ühingu uus juhatus.

Kongressi päevakorras on: Koosoleku rakendamine, mandaatkomisjoni valimine, aruanne tegevusest, **E. Töölisühingute Keskliidu esindaja sõnavõtt**, valimised (juhatus, revisjonikomisjon) põhikirja järgi ja mitmesugused läbirääkimised.

Kongressi saadikuile on lubatud raudteel III kl. 50%-line hinnaalandus.

A. Anijago karistusest vabastatud.

„Tööliste Hääle“ möödunud aasta detsembrikuu numbris tõime teate, et Politsei-valitsuse direktor on karistanud Eesti Tekstiiltööliste Ühingu juhatus endiseid liikmeid **Heinrich Roogi** ja **August Anijago** sühilikkude kuulduste levitamise eest 100-kroonise rahatrahviga või selle mitetasumisel 30-päevase arestiga.

A. Anijago palvelle, alustada tema kohta käiva süüdistuse osa üle juurdlust, kirjutas siseministri abi järgmise resolutsiooni: Võttes arvesse täiendaval selgitamisel ilmsikstulnud asjaolusid ja August Anijago käitumist ühiskondlikus elus, muudan ära Politsei-valitsuse direktori otsuse 4. detsembrist 1936. a. nr. 726 August Anijago karistamise osas ja vabastan tema karistuse kandmisest.

Pärnu ja Sindi käitisvanemate ja ametiühingute esindajate koosolek.

6. jaanuaril pidasid Pärnu ja Sindi käitisvanemad, käitisnõukogu liikmed, Töölisvoja valijamehed ja ametiühingute esindajad oma järjekorralise koosoleku. Esimesena koosolekul kõneles Eestima Töölisühingute Keskliidu abiesimees **O. R u u s**. Ruus andis ülevaate põhjustest, miks praegune määratud Keskliidu juhatus astus ametisse ning millistel alustel tema tegutseb. Peale sissejuhatavat ülevaadet asub kõneleja organiseerimise küsimust käsitlema. Kõneleja arvab, et kõige tähtsam töölisliikumise, eriti aga ametiühingute arendamisel on tööliste organiseerimine ja nende koondamine ametiühingusse. Kui töölisel on hästi organiseeritud, siis on lihtne asi korraldada palgavõitlust ja kätte võita kollektiivlepinguid. Peab kõige tähtsamaks ülesandeks praegustes oludes, kus elukallidus päev-päevalt tõuseb, kätte võita kollektiivlepinguid, kuna ainult nende kaudu saaksid töölisel oma olukorda parandada.

Läbirääkimiste all tõstetakse üles kursuste korraldamise küsimus. Peetakse tarviliseks, et juba lähemal ajal korraldataks Pärnu Tööliste Ühingu poolt ametiühingute tegelastele ja käitisvanematele ning usaldusmeestele lühikeseajalised kursused, kus antaks praktilisi näpunäiteid töölisliikumise, haiguskindlustuse ja maksivate sotsiaalseaduste kohta.

Järgmisena saab sõna **Nigol Andresen** oma referaadi ettekandmiseks. Kuna Andreseni referaadi teemaks on: „Rahvusvaheline töölisorganisatsioonide keskkooondus ja selle kutsesekretariaadid“, siis pakub see teem kuulajale eriti huvi. Tahavad ju meie töölisel ka teada saada, kuidas on ametiühingud, sotsiaalkindlustus, kollektiivlepingud ja palju teisi tööliste ellu puutuvaid küsimusi korraldatud

teistes maades. Kõneleja algab näitega Poolast. Toob ette, et vaatamata omapärasele riigivõimu korraldamisele, on Poolas ametiühingute tegevus hästi välja arenenud. Kollektiivlepingud maksavad peagu kõigi tööalade kohta, isegi põllutööliste kohta on maksvad kollektiivlepingud. Käitisvanemate instituut on täiuslik. Käitisvanemad on igas käitises ning nende olukord ja tegevusvabadus on palju suurem kui meil. Oma ametialaga seoses olevate ülesannete lahendamisel on käitisvanemad tööst vaba ning sealjuures saab tema tööandjalt palka edasi. Edasi toob näiteid, kuidas Prantsusmaal on korraldatud ametiühingute asi. 1935. ja 1936. a. jooksul on Prantsuses tööliste olukord tunduvalt paranenud, kuna on kätte võidetud suured ja tähtsad seadused, mis kindlustavad tööliste oma ametiühingute kaudu kindlad kollektiivlepingud, 40-tunnilise töönädala ja palju teisi sotsiaalkindlustuse seadusi. Selle tulemuseks on, et ametiühingute liikmete arv on tõusnud ligi 7 miljonile ning Prantsuse ametiühingud tunnevad endid kindlamatena ja tugevamatena maailmas.

Edasi kõneleja käsitleb üksikasjalikult kutsesekretariaatide ülesandeid üksikutelt tööaladelt. Näitab ära, et palgaolude ja töötingimuste parandamisel on kutsesekretariaatidel kõige suurem tähtsus, kuna just nende kaudu käib iga üksiku maa palga- ja tööolude parandamise eest peetava streigi toetamine.

Laksberg pahandab selle üle, et Eesti Nahatöölise Liidule on tehtud takistusi astumiseks rahvusvahelise nahatöölise kutsesekretariaadi liikmeks ning esitab soovivalduse, et Keskliit peaks samme astuma selleks, et E. Nahatöölise Liidule saaks kiiresti korras antud luba astuda kutsesekretariaati.

Järgmisena kannab Pärnu Töölise Ühingu sekretär ette ühingu juhatuse poolt vastuvõetud seisukohad Tööliskojade poolt algatatud „Tööstuslike käitiste tööliskonna asutiste“ seaduse kohta. Pärnu Töölise Ühingu juhatuse on põhjalikult läbi vaadanud ülaltähendatud seaduse ning leidnud selles seaduses terve rea puudusi. Sealjuures on peanõue, et käitisvanemate valimised oleksid kohuslikud kõikides käitistes ja nende tegevus peab kindlustatud olema. Üldse peavad käitisvanemad sunduslikud olema kõikide käitiste kohta. Edasi peetakse tarvilikuks, et käitisvanemateks võib valida kodanikke, kes on 20 aastat vanad.

Edasi järgnevad aruanded töökohtadelt:

Nahatöölised: Villemson kannab ette äärmiselt raske ja viletsa olukorra, milles asuvad Pärnu nahatöölised. Tööpuudus sellel tööalal on suur. Palgatingimused äärmiselt viletsad. Haigus- ja teised kindlustused puuduvad. Uut töölepingute seadust ei täideta.

Mööbelsepad: Kurrut kannab ette, et sellel tööalal on olukord kaunis vilets. Mõnes käitis on tööd, kuid suuremalt jaolt on tööolukord halb. Vaatamata sellele, et elukallidus tõuseb, näitavad töötasud sellel tööalal langust. Eriti on töötasud langenud tüki-töödel.

Rätsepatöö: Tööd vähe. Tööhooaegadel on tööd, kuid kui see läbi, siis on tööpuudus tunduvalt suurem. Mõnedel aladel töötasud tõusid mõõdu-

nud kevadel, kuid et elukallidus vahepeal on märgatavalt tõusnud, siis see töötasude tõus ei rahulda. Eriti on halb olukord laagritöödel. Töötasu madalus ning selle väikese tasu kättesaamine teeb tööliste suuri raskusi. Ka kohtlemine tööandjate poolt jätab palju soovida.

Šmidti õlivabrik: Tööd jätkub kuuks ajaks. Palgad madalad.

Linna tööhoov: Töölisi 80 ümber. Suvel oli töölisi üle 130. Osa töölisi töötab nädalas kolm päeva. Olukord võib paraneda ainult kevadel.

Korgivabrik: Vabrikul tööd on. Töölisi võeti 6—7 juure. Palga- ja töötingimused halvad. Palgaolusid aitab halvendada ka veel see olukord, et aktsiisivalitsus prakkeerib liig suure hulga kõrge välja, vaatamata sellele, et neil ei ole viga midagi.

Balti nahavabrik: Tööd on, kuid karta on, et lähemal ajal hakatakse töölisi vallandama. Juure on toodud terve rida uusi masinaid. Palgatingimused äärmiselt viletsad. Naised teenivad 12—20 sendini tunnis. Meestel natukene rohkem. Töölisi praegu töö 46, neist üle poole naised.

Kollisti nahavabrik: Tööd on. Töölisi 32, neist naised 11. Palgaolud natukene paremad kui Balti nahavabrikus. Tuuakse uusi masinaid, mille tõttu võib tööliste arv väheneda ning ka palgaolud halvemaks minna. Naiste töötasu kr. 0.15—0.20 ja meestel kr. 0.25—0.35 tunnis.

Sadam: Töö seisab. Suvel teenistus oli väikene ja nüüd talvel tööpuuduse ajajärgul võid aina käppa imeda. Palgaolud on halvad. Töölised tahavad lahti saada pealesurutud lepingust ning astuvad samme selle ülesütlemiseks. Käitisvanemaid valida ei saa. Haiguskindlustus puudub.

Pärnu suur sild: Tööolud halvad. Suvel oli töös töölisi 190, kuna praegu on töö 35 ja ka neist lastakse lähemal ajal suurem osa lahti. Taheti vallandada ka käitisvanemad, kuid suure pressimise peale jäid käitisvanemad ametisse edasi. Kessoonitöö algust pole teada. Lubatakse algust teha lähemal ajal, kuid millal täpselt töö algab, seda ei tea vist ka vanajumal taevas. Haigestumise protsent tööliste hulgas on suur. Tingitud on see raskest tööst ja viletsatest töötingimustest. Käitisnõukogu poolt on korduvalt juhitud tähelepanu vajadusele kaitseabinõusid täiendada, kuid neid soovib tahteta kuidagi täita.

Tori sild: Tööl 10 meest. Suvel oli töölisi 70. Endistest vanematest töölitest katsutakse lahti saada.

Linnaid: Tööd palju, töö üle 5 aida ligi 500 töölisi. Suurem osa neist naistöölised. Palgad äärmiselt madalad. Töötingimused kõige viletsamad. Puuduvad söögi- ja pesemisruumid, kuna töö on äärmiselt must. Puudub ventilatsioon tolmust äratõmbeks. Puudub haiguskindlustus. Kuna töö peaaegu kõik laste emad, siis sarnastes tingimustes võivad nad oma viimase tervise kaotada ja ei saa neist enam tulevikus emasid.

Linna elektrijaam: Hooaja töölised vallandatud. Praegu töö 31 töölisi. Palgad 30—47 sendini tunnis. Tööliste poolt on algatatud

elektrijaama tööliste arvamine pensioniseaduse alla riigitöölistega ühisel alusel.

Ehitustööala: Töö on täiesti seismas. Töölised tööta. Kui kuskil midagi on leida, siis tööhinnad sealjuures on äärmiselt viletsad.

Saeveskid: Töö seisab. Ei tööta ühtegi saeveskit peale Vylhuizeni, kuid ka seal on tööl mõni üksik tööline. Töö võib alata saeveskites alles veebruari lõpus või märtsis. On arvata, et tuleb sellel tööalal palgavõitlus. Vaatamata sellele, et Pärnu käitisvanemate ja ametiühingute esindajate nõupidamine võttis otsuse vastu, millega tahetakse ära keelata tööandmine Alliksoni saeveskile, on seda siiski tehtud ja seda Järvakandi tehaste poolt, kus üheks direktoriks on A. Oinas. Tööliste õigustatud soovidega ei arvestata ning pärast, kui tööandja süü läbi, kes ei pea kinni ühestki sotsiaalseadusest, tektivad arusaamatused, siis on töölised süüdi. Ei vasta see saeveski ka töötamisvõimaluste nõuetele. Siin tuleb vist töölistel astuda uusi samme.

Hädaabitööd: Olukord halb. Tööd antakse töölisele 2 ja 3 päeva nädalas ja mõnele ka üle nädalati. Töötasu sealjuures on kr. 1.—päevas ja perekonnainimestel lasteabiraha, kuid seda abiraha ei makseta, kui laps õpib ametit või on üle 16 a. vana.

Komvektivabrikud: Progress ja Union. Töötingimused väga halvad. Eriti on halvad palgaolud. Töölised teenivad tükitööga 25—30 senti päevas. Vanad töölised lastakse lahti. Tööle võetakse uued. Sealjuures kirjutatakse palgaraamatusse, et tööaeg on 8 tundi, kuid tegelikult teevad töölised tööd 10—12 ja rohkem tunde. Sellega tahab ettevõtja näidata, et teenistustasu sealjuures ei ole nii madal, nagu seda avalikkusele ette tuakse.

Tekstiilvabrikud: Palgatingimused väga halvad. Töötasud 5-liikmelisel perekonnal kuus 24 kuni 40 kroonini. Kuidas elavad inimesed oma perekondadega, see on täiesti arusaamata.

Sindi: Olukord endine. On oodata palgavõitlust. Loota on, et see läbi läheb.

Läbirääkimiste all võeti vastu otsus, et kõikide päevade eest, mis kuuluvad jõulu-, kevade-, suviste- ja muude pühade hulka, tuleks töölisele maksta töötasu. Kõikidel kodanikkudel on pühad, kuna tööline sel ajal, kui teised pühi peavad, peab selle tõttu, et tema ei teeni midagi, kappu imema.

Veel tehti ülesandeks Pärnu Töölise Ühingu juhatusele astuda samme Eestimaa Töölisühingute Keskliidu ja Tööliskoja ees, et need asutused olemasolevate ametiühingute kaudu asuksid välja selgitama, kui palju meil tegelikult on töötuid.

Ülevaate Tööliskoja tegevusest andis Tööliskoja liige R. Peters, kes tähendas, et Tööliskoja tegevus on senini täiesti viljakas olnud ning tulnud kasuks töölisele. J. K.

Pärnu Sadamatöölise Ühingu aastakoosolek.

Puhkepäeval, 10. jaanuaril, pidas P. Sadamatöölise Ühingu aastapeakoosolekut. Koos oli üle kahe kaudu liikmeid Koosoleku ju-

hatajaks valiti Päärson, protokollijaks Sommer.

Aruanne ja eelavre kinnitati esitatud kujul. Liikmemaks otsustati jätta endine, mees- tel 25 s. ja naistel 10 s. kuus.

Juhatusse valiti: esimeheks Lepik, abiks Paju, sekretäriks Sommer, abiks Päärson, laekuriks Lärch, abiks Veide ja varahoidjaks Tamm.

Liikme surma korral otsustati matusekuludeks endiselt määrata kr. 35.—toetust, mida juhatus tarvitab oma äranägemise järgi.

E. Töölisühingute Keskliidu instruktor J. Jalaja rõhutas organiseerimise tähtsust transporttöölise hulgas.

Kerkis üles Pärnu sadamatöölise ooteruumi küsimus, mille lahendamisele otsustati energiliselt asuda. Kuigi Pärnu linnavalitsus on omalt poolt teatanud, et tema toetab ooteruumi küsimust hoonel platsi andmisega, siiski leiti, et otstarbekohasem on töölisele kasutamiseks anda Veeoteede Valitsuse valduses olev hoone Kalda tänaval, mis täiel määral vastab sadamatöölise nõuetele nii oma asukoha kui ka suuruse poolest.

Pärnu sadamatöölise lepingu tööandjatega leiti mitteajakohane olevat ja otsustati samme astuda sadamatöölise üldkoosoleku kokkukutsumiseks vana lepingu ülesütlemiseks ja uue väljatöötamiseks, mis vastaks kollektiivlepingu nõuetele.

Pärnu sadamatöölise üldkoosolek.

Puhkewäeval, 17. jaanuaril, pidasid Pärnu sadamatöölised üldkoosoleku, kus arutati uue töölepingu sõlmimist tööandjatega.

1934. aastal sõlmitud leping leiti puudulik olevat, ja et lepingu tühistamise poolt oli üle 2/3 Pärnu sadamakapteni juures registreeritud töölisest, siis otsustati lepingust lahti ütelda. Koosolek asus seisukohale, et Pärnu sadama töö- ja palgaolude korraldamine tuleb jätta Pärnu Sadamatöölise Ühingu hooleks, kusjuures ühinguale anti juhtnöörid, et leping tuleb sõlmida kollektiivlepingute seaduse alusel ja peab olema sõlmitud Pärnu Sadamatöölise Ühingu ja tööandjate või nende ühingu vahel.

Koosolekul võeti ka vastu kollektiivlepingu kava. Selles kavas on ette nähtud, et tööle võib võtta ainult ühingu liikmeid, trahvid lepingu rikkumise korral, tööaja ja ületundide reguleerimine ning tükitöö ja tunnitöö normid. Leping sõlmitakse üheks aastaks, kuid kui kumbki pool 1. märtsis üles ei ütle, siis kestab leping automaatselt edasi.

Lepingu kavas ei ole mingisuguseid liialdusi ja arvesse võttes elukalliduse tõusu, sadamategevuse tagasimineku ja tööde hindu, mida saavad tööandjad sadamakommetes ülesvõetud normide alusel, siis töölise nõudmised on tagasihoidlikud.

Peale töölepingu oli kõne all sadamatöölise ooteruumi küsimus, milles ühineti ühingu seisukohtadega ja tehti ülesandeks algavaks sadamatööde hooajaks küsimus lahendada.

Pärnu sadamatöölised on kindlad omisnõudmistes ning loodavad, et nende õigustatud nõudmised ka rahuldamis leivad.

J. K.

Pärnu linaaitade töölised haigus-kindlustuse alla.

Kolmekuningapäeval 6. jaanuaril Pärnu Töölise Ühingu korraldusel ärapeetud ametiühingute esindajate, käitisvanemate, käitسنõukogu liigete ja Tööliskoja valijasmeeste koosolekul aruannete puhul töökohtadest, kui aruandega esinesid töölise esindajad linaaitadest, selgus koosolijale masendav pilt töö- ja palgaoludest Pärnu linaaitades. Aidatöölistel, kelledest suurem osa naisi, puudub igasugune kindlustus haiguste ja õnnetuste vastu, neil ei ole ruume, kus võiksid oma kehva lõunanatukest süüa, sest tööandjate poolt ei ole sisseseadud mingisuguseid ruume selleks, puuduvad pesemisruumid, vaatamata sellele, et töö on äärmiselt ja kohutavalt tolmune, puudub ventilatsioon, mis aitaks kaasa õhupuhas tusele ning mis aitaks säilitada töölise tervist, ning kõigi selle juures on tööruumid täiesti kütmata. Meil kirjutatakse tühjudest hällidest, rahva surevusest, viletsuse kasvamisest, rahva tervisliku tasapinna langusest ja paljustest asjadest, mis aitavad kaasa meie rahvaarvu vähenemisele. Palju luisaid sõnu on paberile pandud, kuid kusagil ei ole näha nende puuduste peale tähelepanu juhtimist, mis meie rahva, eriti aga töölise, selle rahva kõige väärtuslikuma osa hävinemist aitaks ära hoida. Seda on teinud ainult korduvalt töölisorganisatsioonid, kuid selle peale ei reageerita kuigi palju. Pärnu töölise esindajal omal koosolekul 6. jaanuaril, ära kuulades aidatöölise esindaja aruannet, tegid üksmeelse otsuse, et tuleb astuda samme selle äärmiselt raske aidatöölise olukorra parandamiseks. Pärnu Töölise Ühingu tehti ülesandeks esineda vastavate ametasutuste ees ja Töölisühingute Keskkliidu ja Tööliskoja juures märgukirjadega, et eestkätt saaks lahendatud haiguskindlustuse küsimus ja soojade söögi- ja pesemisruumide ning ventilatsiooni sisseseadmine. Märgukirjad leidsid peatselt täitmist. Aidatöölised ongi juba arvatud Pärnu ühishaigekassa alla. On loota, et lähemal ajal ka ruumide, ventilatsiooni ja pesemisruumide küsimus lahendatakse.

J. K.

Pärnu nahatöölise Ühingu peakoosolek.

Pühapäeval, 31. skp., toimus Pärnu Tööliskodu ruumes kohalike jalaõndetöölise ühingu üldkoosolek. Kohale oli ilmunud kogukas arv liikmeid.

Koosoleku juhatajaks valiti Chr. Villemson ja O. Lõhemäe, protokollijaks M. Köpman. Aruande ühingu möödunud aasta tegevusest ja kassa läbikäikudest kandis ette ühingu sekretär Chr. Villemson, neid eelarve järgi üksikasjaliselt selgitades. Selgus, et aruanne on annud eelarve järgi mõnes osas, peaaesjalikult liikmemaksude osas, puudujääke. Kuna revisjonikomisjon väheses ajavahemiku tõttu ei suutnud aruannet põhjalikult läbi vaadata, siis jäeti selle kinnitamine, samuti ka käesoleva aasta eelarve vastuvõtmine järgmiseks erakorraliseks peakoosolekuks, mida kavatseti kokku kutsuda lähemal ajal, pärast E. Nahatöölise Liidu juhatuses koosolekut.

Möödunud aastal oli otsustatud 1. jaan. s. a. alates ellu kutsuda ühingu liikmeile oma matsekassa, mille kodukord juhatuses poolt väljatöötatud muutmata vastu võeti. Matsekassa maksuks oli määratud 50 senti aastas eranditult iga liikme kohta.

Uude juhatuses valiti: Joh. Jaakson, Chr. Villemson, V. Haavaste, O. Lõhemäe, A. Peterman ja G. Kivioja; kandidaatideks jäid: O. Maidlas ja P. Lamm. Revisjonikomisjon valiti koosseisus: A. Erkman, J. Reinhold ja P. Lage.

*

Päevakorra kohaselt oli selleks koosolekuks kohale jõudnud ka E. Töölisühingute Keskkliidu asesekretär A. Kaelas, kes pidas referaadi uuest töölise töölepingu seadusest ja kollektiivlepingute seadusest. Piiratud aja peale vaatamata suutis referent küllalt kujukalt ülevaate anda esimese aine kohta, kuna viimane sisult on juba enam-vähem tuttav ja rakendust leidnud ka kohapeal sellel tööalal, sest pooled Pärnu jalaõndetöösturid ja tööstuste omanikest on P. N. Ühingu kollektiivlepingu vahekorras. Mis puutub töölise töölepingu seadusesse, siis tekitas see koosolekajais elavaid mõttevahetusi. Esitati küsimusi referendile, iseäranis selle kohta, mis puutub ettevõtjatele kodustöötavaid töölise, sest Pärnu jalaõndetöösturid on juba aastate eest pea viimseini likvideerinud oma töötoid, et pääseda seaduses ettenähtud kohustustest haigekassa suhtes jne., ning lasevad oma materjalist jalaõnuseid valmistada kodustöötavate kingsepi.

Haiguskindlustus oleks selle ala töölisele, äärmiselt madalaid töötasusid ja halbu töötõingumise arvesse võttes, otse hädavajaline ja jääks vaid soovida, et see rutem maksma pannaks.

Koosolek arutades seda päevakorrapunkti, mis käsitas Poolast kaevandustöölise sissetoomist, ühines täiel määral ringkirjaliselt teatavaks tehtud E. Töölisühingute Keskkliidu seisukohtadega ja hääletati üksmeelselt võrtöölise sissetoomise vastu.

Arvesse võttes elukalliduse tuntavat tõusu, jõuti otsusele, et senised kollektiivlepingud tuleksid üldela üles. Enne otsustati veel ära kuulata E. Nahatöölise Liidu seisukohad selle asjas ja asuda eelnimetatud Liidu kaudu palgaolude parandamisele.

C. V.

Viljandi Töölisühingu üldkoosolek.

Pühapäeval, 17. jaanuaril s. a., pidas Viljandi Töölisühing oma aastapeakoosolekut. Koosoleku avas esimees P. Puis, kes ka juhatajaks valiti. Protokollis Malin.

Kassa aruanne võeti vastu juhatuses poolt esitatud kujul tasakaalus 387 krooniga. Töölisühingu esimees P. Puis kõneles kutsemainida ehitustöölise sektsiooni asutamist ühingu juure, mis praegu küll on veel väike (30 liiget), kuid kasvab siiski päev-päevalt.

Liikmemaksuks määrati 1937. a. meeste rahvastele 1 kr. ja naisterahvastele 50 senti, sisseastumismaksu otsustati võtta endiselt 25 senti.

Eelarve, mis juhatuses poolt kokku seatud tasakaalus 785 krooniga, võetakse vaielusteta vastu. Üle 50% eelarve kuludest läheb korteri ja lugemislaua ülalpidamiseks, vastavalt sellele on ka loodetud toetust linnavalitsuselt 600 kr. aastas.

Juhatusse valiti: Puis, Malin, Koppel, Robas ja Merimäe. Rev-komisjoni valiti: Mukk, Soots ja Jürgenson.

Et käesolev aasta on Viljandi Töölisühingule ja kogu Viljandi tööliskonnale juubeliaastaks, siis otsustati seda ka vastavalt pühitseta, milleks ka eelarves summa ette nähti. Praegune Viljandi töölisühing on Viljandis neljas, kuna kolm eelmist on suletud. Praegune ühing saab augustikuus 10 aastat vanaks ja esimesest Viljandi Töölisühingu asutamisest saab käesoleval aastal 20 aastat.

Koosolek leidis, et ühingu ümber ei ole koondunud nooremat generatsiooni, vaid ainult kesk- ja vanem generatsioon. Põhjuseks toodi ette, et meie noorsooorganisatsioonid: noorsepad, noorkotkad, kristlikud noored j. t. on siamaale teinud ametiühingute vaenulist kihutustööd noorsoo hulgas ja seega noorsoo eemale peletanud kutseühingutest. Praegu, kus noorsooorganiseerimisest võtab ka valitus osa, leiti olevat vajaline, et ametiühingud katsuksid mõjuda, et noorte organisatsioonidest kaoks see ametiühingute vaenuline õhkkond ja normaalne olukord maksma panakse.

Juhatusse asjaajamine on iga teisipäeval kella 20 alates.

N—kel.

Viljandi ehitustöölise üldkoosolek.

17. skp. pidas Viljandi Töölisühingu Ehitustöölise sektsiooni oma üldkoosolekut. Koosolekut juhatas Pabas ja protokollis Malin. Kassaaruanne võeti vastu tasakaalus 23 kr. 50 sendiga. Liikmemaksuks määrati 1937. a. meestele 1 kr. ja naistele 50 senti, sisseastumismaks, 25 senti, jäeti endiseks.

Juhatusse valiti: Robas, Kõverjalg, Klukov, Kalam ja Jürgenson. Revisjonikomisjoni: Mitt, Lattik ja Serva.

Uuele juhatusse tehti ülesandeks kiire korras läbi viia rünnak-organiseerimine, milleks kõik liikmed panna paarikaupa kodust kodusse käima, et kõik ehitustöölised ühinguks tuua. Ehitustööde hinnakirja koostamine eelmise aasta eeskujul tunnistati tarvilikuks. Seda otsustati teha võimalikult pea, et tööhooaja alguseks oleks see juba koos. Et elukallidus tõuseb iga päevaga, kuna aga tööpalgad langevad, siis nõuti juhatuselt konkreetseid samme olukorra lahendamiseks.

Kavatsuseloleva ehitustöölise kursusest osavõtjana registreerisid end 20 isikut.

Juhatusse asjaajamise päevadeks määrati iga neljapäev, alates kella 20.

N—kel.

Viljandi Töölisühingu organiseerimiskoosolekud.

Pühapäeval, 7. veebruaril, korraldas Viljandi Töölisühing kaks organiseerimiskoosolekut, ühe metallitöölisele, teise kiütöölisele. Mõlematel koosolekutel esines E. Töölisühingute Kesklüüdi peasekretär A. Kaelas ettekandega tööliskonna praegustest po-

levamatest päevamuredest ja Viljandi Töölisühingu esimees P. Pais kõneles kutseühingutesse organiseerumise tähtsusest.

Koosolekutel avaldati arvamist, et Viljandi oludes ei ole otstarbekohane asutada iseseisvaid metallitöölise ja kiütöölise ühingu, vaid tuleks luua vastavad sektsioonid Viljandi Töölisühingu juure. Sektsioonide elukutsusummine jääb muidugi Viljandi Töölisühingute juhatusse hooleks.

Vanglad tööpuudust süvendamas.

31. jaanuaril s. a. pidas Viljandimaa Jalaõudetöölise Ühing oma aasta peakoosolekut. Koos oli 43 liiget. Koosolekut juhatas Link, protokollis Toonikus.

Kinnitati läinud aasta aruanne tasakaalus 688,70 kr. ja võeti vastu eelarve tasakaalus 700 kroonil.

Uude juhatusse valiti: Toonikus, Põder, Essenson, Lints ja Esmann; revisjonikomisjoni: Tui, Malin ja Link.

Nahatöölise Liidu kongressi saadikuks valiti: Toonikus, Malin, Esmann ja Essenson.

Tööolude korraldamise suhtes tuli kaalumisele vangi tööjõu kasutamine saapaäri pidajate poolt. Viimasel ajal on suuremad saapaärid lasknud jalaõud valmistada vanglas, surudes seega tööhinnad alla ja jättes kingsepad ilma leivata. Praegu, kus kingseppade hulgas valitseb suur tööpuudus, tekitab säärane asi suurt pahameelt. Otsustati saata vastavatele asutustele märgukirjad, et säärane asi keelataks.

Läbirääkimiste all võeti kaalumisele kingseppade kuulumine käsitööstuskoja alla, mis leiti olevat ebanormaalne nähe, sest koda koosneb peamiselt tööstureist, keda ei saa pidada õigeteks töölise huvide kaitsjaks. Et päevakorras vastav punkt puudus, siis ei lubanud kohalik politseinik ka küsimust lõpuni arutada, millepärast võib loota, et ses küsimuses tuleb lähemal ajal uus üldkoosolek pidamisele.

N—kel.

Türi Töölisühingu koosolek.

31. jaanuaril pidas Türi Töölisühingu koosoleku, millest osavõtt väljas valitseva pakase ja ebasoodsale koosoleku asukohale vaatamata oli elav.

Koosolekut juhatas A. Pärn.

E. Töölisühingute Kesklüüdi instruktor J. Jalaja esines pikema ettekandega maksa hakanud ja väljatöötamisel olevate sotsiaalseaduste ja tööliskonda puutuvate päevaküsimuste üle.

Läbirääkimiste all võeti eriti elavalt sõna välistöölise sissetoomise kohta ning võeti üksmeelselt vastu järgmine resolutsioon:

„Türi Töölisühingu koosolek, arutanud välistöölise sissetoomise küsimust, leiab, et meil valitseb vähemates linnades kibe tööpuudus, mille süvendamisele aitaks veelgi kaasa otsustarbetu välistöölise sissetoomine. Valitsusel tuleb kindlalt ära keelata välistöölise sissetoo-

mine ja asuda tööturu ümberkorraldamisele, mille kaudu oleks võimalik töötuid juhtida töökohtadele.“

Türi Töölisühing on suuremaid ja teguvõimsamaid väikelinna ühinguid. Liikmete arv lühikese ajaga on tõusnud 200 peale ja edaspidiseks tõusuks ei puudu väljavaated. Töö ühingu os intensiivne. On oma näitetrupp, orkester ja korraldatakse sisukaid pidusid ning koosviibimisi.

Jõgeva ehitustöölise koosolek.

Tartumaa ehitustöölise ühingu Jõgeva osakonna aasta-peakoosolek peeti puhkepäeval, 31. jaanuaril k. a. Möödunud aasta tegevusaruanne võeti koosolijate poolt vastu ja kiideti heaks innuka töötamise pärast, niisama võeti peakoosoleku poolt vastu ka kassaaruanne. E. Töölisühingute Keskliidu Lõuna-Eesti organisator A. Pank pidas väga selgitava kõne kõigi töölise organiseerimisest ja organiseerimisviisidest.

Juhatusse valiti: esimeheks J. Tenter, abiks M. Jakobson, sekretäriks R. Noormägi, abiks O. Narits, kassapidajaks K. Tallvere, abiks P. Jürgen. Revisjonikomisjoni valiti H. Kutsar, A. Tann, O. Raja.

Peakosoleku poolt avaldati soovi „Töölise Häält“ tellida osakonna toetusel liikmeile, kes vähemalt kuus kuud korralikult liikmemaksu tasunud, mida ka uus osakonna juhatus otsustas teha. Poole tellimishinnast tabub liige ja ülejäänud osa juhatus.

H. Kutsar.

Tartusse kokkade kutseühing.

Tartu kokkad on otsustanud asutada oma kutseühingu Tartu Kokkade Ühingu. Põhikirja saadeti neil päevil registreerimisele. Põhikirjale on alla kirjutanud Joosep Kliimand, Karoline Joonas ja Ester Kink.

Tartu kammitöölise koosolek.

Tartu Kammi- ja Kunstsarvetöölise ühingu pidas 7. veebr. Tartu Töölisühingute Keskliidu ruumes oma aastapeakoosoleku. Koosolekust võttis osa 27 isikut. Võeti vastu aruanded ja kodukord. Juhatusse poolt tehti teatavaks, et Eestimaa Töölisühingute Keskkliit on avaldanud protesti Poolast töölise sissetoomise kavatsuste pärast. Koosolek otsustas kirjalikult teatada, et ühing ühineb E. Töölisühingute Keskkliidu protestiga.

Juhatusse valiti: Oskar Jalakas, Johannes Mennik, Pauline Simulson, Juhan Ehala, Mihkel Vaik, Eduard Tammin ja Johannes Kruus. Revisjonikomisjoni said: Eduard Koni, Franz Kriisen-

thal ja Aurora Klaus. T. T. Keskkliidu nõukogusse valiti Mihkel Vaik, Johannes Mennik ja Oskar Jalakas.

Ehitustöölise konverents.

Tartu Kivitöölise Ametiühing on otsustanud Tartusse kokku kutsuda ülemaalse ehitustöölise konverentsi. Konverentsi täpne aeg ja päevakord selgub neil päevil. Konverentsi pidamiseks loodetakse kindlasti saada luba.

Tartu vabatöölise koosolek.

Tartu Vabatöölise ühisus pidas oma aasta-peakoosoleku Tartu Töölisühingute Keskkliidu ruumes. Koos oli 18 liiget, kes valisid järgnevalks aastaks juhatuse järgmise koosseisus: esimees — August Anisson, abi — August Sonn, sekretär — Vold. Heinaste, laekur — Mihhail Sõshhtshenko ja abi — Juhan Põder-son.

Eelolev rahvusvaheline töökongress.

Käesoleva aasta juuni kuus toimub Genfis 23. rahvusvaheline töökongress. Ametlikud kutsed osavõtuks konverentsist, mis algab 3. juunil s. a., saadeti Rahvusvahelise Tööbüroo poolt kõigile liigesriikide valitsusile. Konverentsil tulevad käsitlusele mitmesugused tööliskonna huvisid puudutavad ja üksikute eritööaladega seoses olevad küsimused, mida näeme alljärgnevas konverentsi päevakorras:

1. Eeskirjad õnnetusjuhtumite vältimiseks telingute ja tõsteabinõude kohta suurehituste juures.
2. Tööaja lühendamise tekstiiltööstuses.
3. Avalikud tööd ja tööturu seisund.
4. Tööaja lühendamise graafikatööstuses.
5. Tööaja lühendamisest keemiatööstuses.
6. ja 7. Kokkuleppe muutmine tööstusesse tööle lubatavate töölise vanuse alam-
määras (1919. a.) ja mitte tööstuses
töötavate töölise vanuse alammääras
(1932. a.).

Konverentsi tavaline menetlus.

On mõni küsimus esmakordselt üles võetud konverentsi päevakorda, paneb harilikult Rahvusvaheline Tööbüroo selle kõige esmalt ette aruande koostamiseks mitmesugustele maadele, sõltuvalt eriomaste maade seaduslikule ja praktilisele normiandlusele. Peale niisuguse aruande sõelumist otsustab alles konverents, kas küsimus tuleb järgmise istungi päevakorda lõplikult otsustamiseks. Niisugust konverentsi asjakäiku

Iga teadlik tööline tellib 1937. aastaks

„Töölise Hääl“!

tuntakse kahekordse nõupidamise menetluse nimetuse all.

Kuidas talitab konverents käesoleval aastal graafika-, keemia- ja tekstiiltööstusesse puutuvate küsimuste asjus?

Päevakorrapunktide 4. ja 5. puhul olgu meele tuletatud, et 1936. a. Genfis tehniline kolmikrühm-konverents uuris seisukorda graafika- ja keemiatööstuses. Arvesse võttes seda eeltööd, võiks konverents juba juunikuul, käsitledes oma päevakorras tööaja lühendamist neis mõlemis tööstusharudes, teha lõplikke otsuseid, lähtudes kahekordse nõupidamise menetlusviisist.

Mis puutub tekstiiltööstusesse, siis on siin asjad natuke teisiti. Eelmise aasta juuni-konverents otsustas tööaja lühendamisküsimust selles tööstusharus võtta 1937. a. konverentsi päevakorda. Ühtlasi tegi konverents

Rahvusvahelisele Tööbüroole ülesandeks, lähtudes tol korral toimunud nõupidamisist, välja töötada vastav küsimusleht ja see saata kõigi maade valitsusile. Ühtlasi nõudis konverents Rahvusvahelise Tööbüroo juhatuselt tehnilise kolmikrühm-konverentsi moodustamist tekstiiltööstuslike maade asjatundjaist, kelle ülesandeks jääks uurida, kuidas rahvusvahelise tööorganisatsiooni püüded — parandada töötingimusi selles tööstusharus — edukalt saaksid jätkatud, arvestades sealjuures kõiki asjaolusid, mis töölise sotsiaalse olukorra parandamisel võiksid tulla vaatlusele. Nimetatud tehniline eelkonverents toimub käesoleva aasta aprillikuus Washingtonis.

Muude küsimuste hulgas, millega eelolev konverents tegeleb, oleksid veel nimetada: Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni liigesriikide aastaaruannete kokkuvõtte kinnitatud lepete läbiviimisest ja direktori tegevusaasta aruanne.

E. Töölisühingute Keskliit müüb alandatud hinnaga järgmisi ametiühingulisi ja tööõiguslike küsimusi käsitavaid raamatuid:

1) «Töökaitse seadused ja määrused seletustega», koostanud Kohtu- ja Siseministeriumi nõunik *J. Klesment*. E. Töölisühingute Keskliidu väljaanne, Tallinn 1932. a. 144 lk. — Alandatud hind 25 senti, ostes vähemalt 10 eksemplari kohemaksetavas rahas — 15 s. eksemplar. Raamatuga antakse kaasa vahepeal muudetud seaduste ja määruste loetelu.

2) *Sigrid Hansson* «Rootsi ametiühinguline liikumine», tõlkinud E. Joonas, Töölise kirjatuse ühisuse väljaanne, Tallinnas 1930. a. 48 lehekülge. Alandatud hind 10 senti.

3) *E. Joonas* «Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid». Ametiühingulase käsiraamat. E. Töölisühingute Keskliidu kirjastus, Tallinnas 1927. a. 128 lehekülge. — Alandatud h. 10 s.

4) *Aug. Gustavson* «Vanaduse-, invaliiduse- ja järelejäänute kindlustus». E. Töölisühingute Keskliidu väljaanne, 1934. a. 32 lehekülge. — Alandatud hind 5 senti.

Raamatud on saadaval E. Töölisühingute Keskliidu büroos, Tallinnas Pärnu mnt. 41—5. Raamatuid võib tellida ka kirjateel, saates raamatu hinna postmarkides. Sel juhul tuleb saatekuludeks iga raamatu kohta juurde lisada 5 s. eest postmarke.

SISU: 1. Välisühingute sissetoomise küsimus. 2. Palgateenijate elatusasapind uurimisele. 3. Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seadus uuendamisele. 4. Tööinspeksiooni ülesandeid uue seaduse järgi. 5. Kutseühingud ja Tööliskoda. 6. Mõtteid töölise haridustööst. 7. Meremeeste palgaolud. 8. Ringvaade.

Tegev ja vastutav toimetaja: *A. Kaelas*.

Väljaandja: *E. Töölisühingute Keskliit*, Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 41—5, tel. 460-52; avatud igal tööpäeval kella 10—12 ja 18—20.

Ilmub kord kuus vähemalt 16-leheküljelise numbrina.

Ilmunud 16. veebruaril 1937. a.

TELLIMSHIND: aastas 1 kroon, 6 kuud 60 senti; üksiknumber 10 senti. KUULUTUSTE HIND: 1 lk. — 30 krooni, 1/2 lk. — 15 kr., 1/4 lk. — 8 kr., 1/8 lk. — 5 kr. Kuulutused tekstis ja esiküljel 50% kallimad.